

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO

**GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT**

Priština, dana 14. novembar 2022. god
Rev.br.:AGJ 2076/22

PRESUDA

u

slučaju br. KI202/21

Podnosilac

“Kelkos Energy” D.O.O.

**Ocena ustavnosti presude ARJ. UZVP. br. 74/21 Vrhovnog suda Kosova
od 28. jula 2021. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gerxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija i
Nexhmi Rexhepi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo “Kelkos Energy” D.O.O. (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa advokatsko društvo “Koci & Vokshi” sa sedištem u Prištini.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost presude ARJ. UZVP. br. 74/21 Vrhovnog suda Kosova (u daljem tekstu: Vrhovni sud) od 28. jula 2021. godine u vezi sa rešenjem [A. br. 2081/2020] Osnovnog suda u Prištini (u daljem tekstu: Osnovni sud) od 11. februara 2021. godine.
3. Podnosilac zahteva takođe traži da se protiv presude [ARJ. UZVP. br. 74/21] Vrhovnog suda od 28. jula 2021. godine, uvede privremena mera zbog toga što će se “*naneti nenadoknadiiva šteta podnosiocu zahteva*”.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda, kojom su podnosiocu zahteva navodno povređena osnovna prava i slobode zagarantovane članovima 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 46. [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) i članom 1. (Zaštita imovine) Protokola br. 1 Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na stavu 4. člana 21. [Opšta načela] i stavovima 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. (Procesuiranje podnesaka) i 47. (Individuealni zahtevi) Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32. (Podnošenje podnesaka i odgovora) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 10. novembra 2021. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 16. novembra 2021. godine, podnosilac je obavešten o registraciji zahteva, a po jedna kopija zahteva je poslata Vrhovnom sudu, Ministarstvu ekonomije i Regulatornom uredu za energiju (RUE).
8. Dana 22. novembra 2021. godine, predsednica Suda je odlukom [br. GJR. KI202/21] imenovala sudiju Safeta Hoxhu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Radomir Laban (predsedavajući), Remzije Istrefi-Peci i Nexhmi Rexhepi (članovi).
9. Dana 31. marta i 18. jula 2022. godine, Sud je razmotrio preliminarne izveštaje koji je predložio sudija izvestilac i jednoglasno odlučio da se razmatranje zahteva odloži radi dodatnih dopuna.
10. Dana 29. septembra 2022. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o prihvatljivosti zahteva.
11. Istog dana, Sud je, jednoglasno, odlučio (i) da je zahtev prihvatljiv; (ii) da je došlo do povrede člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava i člana 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP; (iii) da proglašava ništavom presudu [ARJ. UZVP. br. 74/21] Vrhovnog suda od 28. jula 2021. godine; (iv) da vrati presudu [ARJ. UZVP. br. 74/21] Vrhovnog suda od 28. jula 2021. godine na ponovno razmatranje u skladu sa presudom ovog Suda; (v) utvrdio da rešenje [AA. br. 320/21] Apelacionog suda od 26.

aprila 2021. godine, ostaje na snazi do donošenja odluke od strane Vrhovnog suda u skladu sa tačkom IV izreke ove presude; (vi) odbio zahtev za uvođenje privremenih mera.

12. Na osnovu pravila 62. (Podudarna mišljenja) Poslovnika o radu Suda, sudija Radomir Laban je pripremio podudarno mišljenje, koje će biti objavljeno zajedno sa ovom presudom.

Pregled činjenica

13. Iz spisa predmeta proizilazi da je podnosilac zahteva, kompanija "Kelkos Energy" D.O.O. deo Kelag Group, kompanije koja se bavi proizvodnjom električne energije sa sedištem u Austriji.
14. Podnosilac zahteva je obavljao svoju delatnost na osnovu relevantnih odluka državnih organa, odnosno RUE-a, koji je u kontinuitetu donosio odluke koje su podnosiocu zahteva omogućile da investira u kapacitete za proizvodnju električne energije kroz izgradnju infrastrukture za hidroelektrane. Na osnovu ove investicije, podnosilac zahteva je najmanje od 2019. godine počeo sa proizvodnjom električne energije.
15. Podnosilac zahteva je radi dovršetka svoje celokupne investicije podneo prijavu i pribavio vodne dozvole, relevantne odluke o ekološkim dozvolama, kao i relevantne licence za proizvodnju električne energije izdate od strane Ministarstva ekonomije i životne sredine (u daljem tekstu: MEŽS) i RUE-a, kao što su: (i) odluka o vodnoj dozvoli za HE Belaja L.U. 13, 4981/20 od 03.11.2020. godine; (ii) odluka o VD za HE Dečani L.U. 14, 4982/20 od 04.11.2020. godine; (iii) odluka o ekološkoj dozvoli (ED) za HE Belaja 19, 5837/ZSP od 06.11.2020. godine; (iv) odluka o ED za HE Dečani 19, 5837/ZSP od 06.11.2020. godine; (v) odluka RUE-a za HE Dečani V-1303-2020 od 12.11.2020. godine; (vi) odluka RUE-a za HE Belaja V-1304-2020 od 12.11.2020. godine; (vii) licenca za proizvodnju električne energije za HE Dečani LJ-49/20 od 12.11.2020. godine i (viii) licenca za proizvodnju električne energije za HE Belaja LI-50/20 od 12.11.2020. godine.
16. Dana 4. decembra 2020. godine, F.S. (jedan od tužilaca) je pokrenuo upravni spor na taj način što je podneo tužbu protiv MEŽS-a i RUE-a. Zajedno sa ovom tužbom je na osnovu odredbi Zakona o upravnim sporovima (u daljem tekstu: ZUS) podneo i zahtev za odlaganje izvršenja osporenih odluka MEŽS-a i RUE-a.
17. Sprovedeni sudski postupci koji su sažeto prikazani u nastavku teksta povezani su sa prethodnim postupkom odnosno se određivanjem privremenih mera od strane redovnih sudova radi obustave proizvodnje električne energije od strane podnosioca zahteva do meritornog rešavanja predmeta.
18. Dana 8. decembra 2020. godine, Osnovni sud u Prištini je rešenjem [A. br. 2081/2020] utvrdio: (i) USVAJA SE kao osnovan predlog tužioca/predlagača F.S.; (ii) ODLAŽE SE izvršenje sledećih odluka prvotuženog – MEŽS-a: 1. vodne dozvole za HE Belaja, L.U. 13, 4981/20 od 03.11.2020. godine; 2. odluke o vodnoj dozvoli za HE Dečani, L.U. 14, 4982/20 od 04.11.2020. godine; 3. odluke o ekološkoj dozvoli za HE Belaja, 19/5837/ZSP od 06.11.2020. godine i 4. odluke o ekološkoj dozvoli za HE Dečani, 19/5837/ZSP od 06.11.2020. godine, dok sud konačnom sudskom odlukom ne odluči po tužbi tužioca; (iii) ODLAŽE SE izvršenje sledećih odluka drugotuzenog – Regulatornog ureda za energiju: 1. odluke V_1303_2020 od 12.11.2020. godine; 2. odluke V_1304_2020 od 12.11.2020. godine; 3. licence za proizvodnju električne energije za HE Dečani, Li_49/20 od 12.11.2020. godine i 4. licence za proizvodnju

električne energije za HE Belaja, Li_50/20 od 12.11.2020. godine, dok sud konačnom sudskom odlukom ne odluči po tužbi tužioca.

19. Osnovni sud u Prištini je utvrdio: (i) da je na osnovu zakonskih odredbi člana 22.2 ZUS-a, prilikom razmatranja zahteva za odlaganje izvršenja osporenih odluka, sud ocenio da je tužilac/predlagač pružio "*pouzdan argumente*" kojima se utvrđuje činjenica da će se izvršenjem odluka naneti šteta stanovnicima onog dela u kojem se predviđa rad ovih hidroelektrana, šteta koja bi se teško mogla nadoknaditi; (ii) da odlaganje izvršenja odluke do meritornog odlučivanja u predmetu, nije protivno javnom interesu, niti bi se odlaganjem nanela veća šteta protivnoj strani, odnosno zainteresovanim licima; (iii) da vodni resursi, neprestani pristup vodi za piće i navodnjavanje kao i kvalitet vode, predstavljaju opšti državni interes, da je sud ocenio da je odlaganje izvršenja osporenih odluka do odlučivanja povodom tužbe tužioca u javnom interesu, te da se odlaganjem ne bi nanela veća šteta protivnoj strani, odnosno zainteresovanom licu; i (iv) da ova odluka ne prejudicira konačni epilog ovog upravnog spora.
20. Podnosilac zahteva i druga zainteresovana lica, odnosno RUE i Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja (u daljem tekstu: MŽSPP) uložili su žalbu zbog povreda zakonskih odredbi ZUS-a, povreda zakonskih odredbi Zakona o parničnom postupku (u daljem tekstu: ZPP) i pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, sa predlogom da Apelacioni sud usvoji žalbu kao osnovanu i ukine rešenje Osnovnog suda u Prištini, odnosno rešenje [A. br. 2081/2020] od 8. decembra 2020. godine.
21. Tužilačka strana je takođe podnela odgovor na žalbu u kojem je predložila da se žalbe tuženih odbiju kao neosnovane, a da se pobijano rešenje potvrdi.
22. Dana 14. januara 2021. godine, Apelacioni sud je rešenjem [AA. br. 2/21] odlučio: (i) USVAJAJU SE kao osnovane žalbe tuženih RUE sa sedištem u Prištini i zainteresovanih strana "Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja" i podnosioca zahteva "Kelkos Energy" i (ii) UKIDA SE rešenje Osnovnog suda u Prištini-Odeljenje za upravne sporove A. br. 2081/20 od 8. decembra 2020. godine, i predmet vraća istom sudu na ponovno razmatranje i odlučivanje.
23. Apelacioni sud je, između ostalog, utvrdio: (i) da zaključak i stav prvostepenog suda oko načina odlučivanja nije pravilan i zakonit jer je pobijano rešenje doneto uz bitne povrede odredaba parničnog postupka iz člana 182. st. 2 tačka n) k) i da je kao rezultat toga izreka rešenja u suprotnosti sa njenim razlozima i da postoji protivrečnost između onoga što je navedeno u razlozima rešenja i sadržaja spisa predmeta; (ii) takođe, presuda je zahvaćena povredama materijalnog prava na koje sud pazi po službenoj dužnosti u skladu sa relevantnim odredbama ZUS-a; (iii) da veće Apelacionog suda ocenjuje da je prvostepeni sud prilikom sprovođenja postupka upravnog spora učinio bitne povrede odredaba ZUS-a, koje se sastoje u tome da je osporenim odlukama tuženog "*koje predstavljaju opštu obavezu*", koja su neposredna ili posredna prava ili interesi povređeni tužiocu, stoga prvostepeni sud nije dao nikakvo obrazloženje i nije objasnio odnos koji tužilac ima sa tuženima, kako bi se pravilno utvrdila aktivna legitimacija tužilačke strane i njegovi interesi; (iv) da se nalaže prvostepenom sudu da u ponovljenom postupku postupi po primedbama drugostepenog suda, tako što će otkloniti manjkavosti tužbe-predloga i pravilno oceniti pitanje aktivne i pasivne legitimacije u odnosu između tužioca i tuženih; i (v) da se oceni i utvrdi činjenica da li je interes tužioca direktno pogođen odlukama tuženih putem potpunog i pravilnog utvrđivanja činjeničnog stanja.
24. Dana 2. februara 2021. godine, lica M.L. i Xh.K., obratila su se Osnovnom sudu u Prištini tražeći i izjavljujući da se pridružuju prvom tužiocu F.S., u jedinstvenom suparničarstvu prema tužbi poslednje pomenutog koja je podneta tom sudu 4.

decembra 2020. godine. Lica M.L. i Xh.K. su podneskom od 8. februara 2021. godine, proširila tužbu u subjektivnom i objektivnom smislu, kao i zahtev za odlaganje izvršenja prema tužbi od 4. decembra 2020. godine sa dopunskim zahtevom da se poništi odluka o vodnoj dozvoli za HE Bistrica II, L.u. br. prot. 5058/20, koju je prvotuzeni MEŽS doneo dana 03.02.2021. godine sa predlogom da se izvršenje iste odloži.

25. Dana 10. februara 2021. godine, Osnovni sud u Prištini je rešenjem [A. br. 2081/20] utvrdio: (i) USVAJA SE kao osnovan zahtev M.L. i Xh.K., kojim su tražili da se uključe i pridruže u postupku zajedno sa tužiocem F.S., u svojstvu jedinstvenih suparničara; (ii) USVAJA SE kao osnovan predlog zastupnika tužilaca istaknut podneskom od 08.02.2021. godine, kojim je tražio od Suda proširenje tužbe u subjektivnom i objektivnom smislu i zahteva za odlaganje izvršenja odluka prema tužbi od 4. decembra 2020. godine, sa dopunskim zahtevom za odlaganje i poništenje odluke o vodnoj dozvoli za HE Bistrica II, L.U. br. prot. 5058/20, koju je prvotuzeni MEŽS doneo dana 03.02.2021. godine; i (iii) da se suparničarima, kao u tački I ove izreke, priznaje status tužilaca, dozvoljava im se uvid u spise predmeta i da se isti ubuduće obaveštavaju o svim podnescima suda.
26. Osnovni sud u Prištini je obrazložio da je zahteve tužilaca usvojio na osnovu članova 257.1, 264.1 i 269.1 ZPP-a, kojima su uređena pitanja preinačenja i proširenja zajedničkog tužbenog zahteva i tužbe parničara.
27. Dana 11. februara 2021. godine, Osnovni sud u Prištini je rešenjem [A. br. 2081/20] odlučio: (i) USVAJA SE kao osnovan predlog tužioca/predlagača F.S.; (ii) ODLAŽE SE izvršenje sledećih odluka prvotuzenog-protivpredlagača-MEŽS: 1. vodne dozvole za HE Belaja, L.U. 13, 4981/20 od 03.11.2020. godine; 2. odluke o vodnoj dozvoli za HE Dečani, L.U. 14, 4982/20 od 04.11.2020. godine; 3. odluke o ekološkoj dozvoli za HE Belaja, 19/5837/ZSP od 06.11.2020. godine; 4. odluke o ekološkoj dozvoli za HE Dečani, 19/5837/ZSP od 06.11.2020. godine; 5. odluke o vodnoj dozvoli za HE Bistrica II, L.U. br. prot. 5058/20 od 03.02.2021. godine, dok sud konačnom odlukom ne odluči po tužbi tužilaca; (iii) ODLAŽE SE izvršenje odluka drugotuzenog-protivpredlagača-RUE, i to: 1. odluke V_1303_2020 od 12.11.2020. godine; 2. odluke V_1304_2020 od 12.11.2020. godine; 3. licence za proizvodnju električne energije za HE Dečani, Li_49/20 od 12.11.2020. godine i 4. licence za proizvodnju električne energije za HE Belaja, Li_50/20 od 12.11.2020. godine, dok sud konačnom sudskom odlukom ne odluči po tužbi tužilaca.
28. Osnovni sud u Prištini je, između ostalog, utvrdio: (i) da je što se tiče aktivne legitimacije tužilaca, sud još jednom preispitao ovo pitanje koje je pokrenuo Apelacioni sud i ponovo potvrdio da tužioci, preko svog zastupnika, imaju punu aktivnu legitimaciju, u skladu sa članom 10. stav 1. ZUS-a; (ii) da tužilac F.S. poseduje i izričito ovlašćenje od M.L. i Xh.K., čija nepokretna imovina se ugrožava radom hidroelektrana; (iii) da se time potvrđuje da tužilac F.S. zastupa, između ostalog, i građane M.L. i Xh.K., kao i ogromnu većinu stanovnika tog kraja, koji su i potpisnici peticije koja je deo spisa predmeta; (iv) da sve odluke i dozvole koje su izdali tuženi, ni po formi ni po sadržaju ne sadrže opštu obavezu iz člana 15. stav 1. podstav 1.3 ZUS-a, jer ne sadrže nijedan element ili obeležje koje deluje *erga omnes*, odnosno prema svima, naprotiv, pitanja koja su razmotrena u svakoj odluci i dozvoli koja se pobija tužbom odnose se konkretno na zakonske obaveze, prava i obaveze subjekta kome je dodeljena dozvola ili kome je izdato rešenje, kao što je to u konkretnom slučaju Kelkos Energy d.o.o. koji u ovoj pravnoj stvari ima svojstvo zainteresovane strane; (v) da je na osnovu zakonskih odredbi članova 6.1 i 22.2 ZUS-a, prilikom razmatranja zahteva za odlaganje izvršenja osporenih odluka, sud ponovo ocenio da su tužioci-predlagači, tužbom i podneskom od 02.02.2021. godine, pružili pouzdane argumente koji potvrđuju činjenicu da bi se izvršenjem odluka nanela šteta meštanima na njihovoj imovini i u sredinama u kojima žive, a u kojima je predviđeno

da rade ove hidroelektrane, šteta koja bi se teško mogla nadoknaditi; i (vi) da odlaganje izvršenja odluke do meritornog odlučivanja o predmetu, nije protivno javnom interesu i da odlaganje ne bi nanelo veću štetu protivnoj strani, odnosno zainteresovanim licima; (vii) da sud ovu ocenu zasniva na činjenici da su tužioci pružili dovoljno konkretnih dokaza na osnovu relevantnih odredbi ZUS-a; i (viii) da ova odluka ne prejudicira konačni epilog ovog upravnog spora.

29. Podnosilac zahteva je izjavio žalbu zbog povreda zakonskih odredbi ZUS-a, povrede zakonskih odredbi ZPP-a i pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, sa predlogom da Apelacioni sud usvoji žalbu kao osnovanu, a da rešenje Osnovnog suda u Prištini A. br. 2081/2020 od 11.12.2020. godine, ukine ili odbije zahtev kao neosnovan.
30. Tužilačka strana je odgovorom na žalbu predložila da se žalbe tuženih odbiju kao neosnovane, a da se pobijano rešenje potvrdi.
31. Dana 26. aprila 2021. godine, Apelacioni sud je rešenjem [AA. br. 320/21] odlučio: USVAJAJU SE kao osnovane žalbe tuženih MEŽS i RUE, sa sedištem u Prištini i stranke sa pravnim interesom "Kelkos Energy" d.o.o. sa sedištem u Dečanima, i PREINACUJE rešenje Osnovnog suda u Prištini-Odeljenje za upravne sporove A. br. 2081/20 od 11. februara 2021. godine i dosuđuje sledeće: ODBIJA SE predlog tužilaca-predlagača F.S., M.L. i Xh.K., svih iz Dečana, kojim su tražili da se odloži izvršenje sledećih odluka prvotuženog Ministarstva ekonomije i životne sredine: vodne dozvole za HE Belaja, LU. 13. 4981/20 od 03.11.2020. godine, odluke o vodnoj dozvoli za HE Dečani, L.U. 14, 4982/20 od 04.11.2020. godine, odluke o ekološkoj dozvoli za HE Belaja 19/5837/ZSP od 06.11.2020. godine, odluke o ekološkoj dozvoli za HE Dečani 19/5837/ZSP od 06.11.2020. godine i odluke o vodnoj dozvoli za HE Bistrica II, LU, br: prot. 5058/20 od 03.02.2021. godine, kao i sledećih odluka drugotuženog Regulatornog ureda za energiju sa sedištem u Prištini: odluke V_1303_2020 od 12.11.2020. godine, odluke V_1304_2020 od 12.11.2020. godine, licence za proizvodnju električne energije za HE Dečani Li_49/20 od 12.11.2020. godine, kao i licence za proizvodnju električne energije za HE Belaja Li_50/20 od 12.11.2020. godine, dok sud konačnom sudskom odlukom ne odluči po tužbi tužilaca.
32. Apelacioni sud je, između ostalog, utvrdio: (i) da rešenje koje se pobija žalbom nije zahvaćeno bitnim povredama odredaba parničnog postupka iz člana 182. stav 2. tačke b), g), j), k) i m) ZPP-a, na koje razloge Apelacioni sud pazi po službenoj dužnosti u smislu odredbe člana 194. ZPP-a, koji je primenljiv prema članu 63. ZUS-a i članu 34. ZUS-a, ali da na osnovu dokaza koji se nalaze u spisima predmeta materijalno pravo nije potpuno primenjeno pa je shodno tome pobijano rešenje preinačeno; (ii) da veće ovog suda ocenjuje da je prvostepeni sud pogrešno primenio materijalno pravo, odnosno članove 22.2 i 6. ZUS-a i član 297.1 tačka a) i b) ZPP-a, kada je odlučio da usvoji zahtev tužilaca-predlagača i odloži izvršenje osporenih odluka tuženih; (iii) da tužioci-predlagači ni u kom slučaju nisu učinili pouzdanim prvi uslov zahteva za odlaganje izvršenja osporene odluke, koja bi bila neposredna ili posredna šteta koja bi se nanela tužiocima-predlagačima u slučaju izvršenja osporene odluke, osim što su pomenuli činjenicu da bi im se izvršenjem ove odluke nanela nenadoknativa šteta jer se istima ugrožava imovina na kojoj je izgrađena hidroelektrana i da bi se smanjila količina vode kojom se snabdevaju njihove porodice, ali nijednim konkretnim dokazom nisu konkretno dokazali u kojoj meri bi im bilo smanjeno snabdevanje vodom; (iv) da je hidroelektrana za proizvodnju električne energije izgrađena za potrebe snabdevanja električnom energijom jednog dela stanovnika Dečana, pa bi se odlaganjem izvršenja odluke tuženih u konkretnom slučaju nanela nenadoknativa šteta stranci sa pravnim interesom (kompaniji) "Kelkos Energy" d.o.o. u Dečanima jer je investicija za izgradnju hidroelektrane velika i ova šteta bi indirektno uticala na jedan deo stanovnika Dečana koji se snabdevaju električnom energijom; (v) da tužioci-predlagači nisu učinili

pouzdanim ni drugi uslov zahteva da odlaganje odluke ne bi bilo protivno javnom interesu i da se ne bi nanela bilo kakva šteta protivnoj strani jer bi odlaganje izvršenja odluka tuženih bilo protivno javnom interesu iz gore navedenih razloga, i da kompanija "Kelkos Energy" poseduje sve odluke, dozvole, licence kojima se obavezala da se prilikom proizvodnje električne energije pridržava uslova za zaštitu životne sredine, vode i drugih uslova utvrđenih odlukama i (ekološkim saglasnostima) koje je izdao tuženi Ministarstvo ekonomije i životne sredine (MEŽS); (vi) da je konkretno, iz odluke tuženog br. 19/5837/ZSP od 06.11.2020. godine, utvrđena činjenica da je stranka sa pravnim interesom "Kelkos Energy" d.o.o. pribavila ekološku dozvolu u kojoj se, između ostalog, obavezala da će vršiti kontinuirano nadgledanje opreme, odnosno ispunjenja tehničkih zahteva, da će se poštovati ekološki prihvatljiv protok u skladu sa vodnim dozvolama za korišćenje vode, Zakonom o vodama i podzakonskim aktima koji proističu iz ovog zakona; da se, ukoliko tokom rada dođe do bilo kakvog tehničkog kvara koji bi mogao imati uticaja na životnu sredinu i zdravlje stanovništva, takođe i u slučaju bilo kakve ekološke nesreće, o tome obaveštava MEŽS; (vii) da tuženi MEŽS ima obavezu da vrši kontinuirano nadgledanje ove kompanije u pogledu ispunjenja uslova dobijenih od tuženog i da u slučaju da se oni ne poštuju ukine relevantne građevinske i ekološke dozvole.

33. Tužioci F.S. i M.L. su podneli Vrhovnom sudu zahtev za vanredno preispitivanje sudske odluke, kojim su osporili zakonitost rešenja Apelacionog suda, navodeći pogrešnu primenu materijalnog prava i povredu odredaba postupka, sa predlogom da se zahtev usvoji, da se pobijano rešenje Apelacionog suda ukine i predmet vrati drugostepenom sudu na ponovno razmatranje ili da Vrhovni sud donese meritornu odluku.
34. Tužioci F.S. i M.L. su naveli: (i) da je rešenje Apelacionog suda doneto uz bitne povrede odredaba parničnog postupka (član 182. u vezi sa članom 7. stavovi 2. i 8. ZPP-a) koje su primenljive u smislu člana 63. ZUS-a; (ii) da je Apelacioni sud prilikom suđenja u ovoj pravnoj stvari, učinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka zbog toga što tokom postupka nije pravilno, jednako i pažljivo ocenio dokaze na osnovu rezultata postupka; (iii) da Apelacioni sud u obrazloženju pobijanog rešenja nije pružio nijedan razlog zašto dokazi koje su predložili predlagači i koje je izveo Osnovni sud u postupku ne sadrže dovoljan osnov za odlaganje izvršenja osporenih odluka; (iv) da su neodrživi navodi Apelacionog suda da je Osnovni sud pogrešno primenio odredbe materijalnog prava kada je odlučio da usvoji zahtev tužilaca-predlagača i odloži izvršenje osporenih odluka jer je Apelacioni sud samo citirao stavove člana 22. ZUS-a ne navodeći objašnjenja o tome koja je konkretna odredba pogrešno primenjena od strane Osnovnog suda; (v) da je nesporna činjenica da zahtev tužilaca za odlaganje izvršenja odluka MEŽS-a i RUE-a nije protivan javnom interesu, već da nasuprot tome, zaštita vodnih izvora, kako je ocenio i Osnovni sud kada je usvojio zahtev za odlaganje, predstavlja i državni interes.
35. Podnosilac zahteva je kao zainteresovana strana u ovom predmetu, dostavio odgovor na zahtev tužioca za vanredno preispitivanje sudske odluke sa predlogom da se isti odbije kao neosnovan, a da rešenje Apelacionog suda ostane na snazi.
36. Podnosilac zahteva je dostavio obrazloženi odgovor u odnosu na zahtev za vanredno preispitivanje sudske odluke i tom prilikom, između ostalog, naveo: (i) da je Apelacioni sud s pravom utvrdio da tužioci nisu ispunili kriterijume utvrđene u članu 22. stav 2. ZUS-a – kriterijume koji predstavljaju nepremostive uslove za usvajanje zahteva za odlaganje izvršenja odluke; (ii) da tužioci nisu dostavili nijedan zvanični dokument, naučno, stručno, nacionalno ili međunarodno istraživanje kojim bi se dokazalo da bi se izvršenjem odluka MEŽS-a i RUE-a naštetilo kvalitetu vode i pristupu vodi za piće i navodnjavanje, odnosno da su navodi tužilaca neosnovani; (iii) da kvalitet vode ostaje netaknut jer proces proizvodnje električne energije u hidroelektranama "runoff" koristi

infrastrukturu (zahvat, brana, turbina) koja izoluje rečnu vodu od svakog kontakta sa drugim materijama koje bi mogle uticati na kvalitet vode; (iv) da je Kelkos Energy rekonstruisao kompletan sistem pijaće vode za grad Dečani i okolna sela kao deo sporazuma sa opštinom Dečani iz 2015. godine i da kompanija "Hidrodrini" uspešno upravlja ovim sistemom od 2015. godine i snosi odgovornost za kvalitet vode i upravljanje njome; (v) da godišnji izveštaj o kvalitetu vode koji je sačinio "Hidrodrini" za 2017, 2018. i 2019. godine, pokazuje da je "Hidrodrini" najbolje rangiran po pitanju zadovoljstva potrošača pijaćom vodom; (vi) da vodovodni sistem u Dečanima ima poseban kanal za zahvatanje iz korita reke, koji se nalazi u blizini "KFOR-ovog mosta" i da se ova tačka nalazi niže reke gde se nalazi poslednja instalacija Kelkos Energy i samim tim pun pristup vodi reke u Dečanima tokom cele godine; (vii) da generalno, rad hidroelektrana na reci u Dečanima ni na koji način ne utiče na količinu vode jer ista količina voda koja ulazi u sistem kroz cev ističe napolje i ponovo se vraća u reku iza turbine; zadržavanje određene količine vode u sistemu je manje od jednog (1) sata; (viii) da tužioci dostavljaju dezorijentišuće dokaze-fotografije koje pripadaju periodu kada su se hidroelektrane gradile (čija izgradnja je završena 2015. godine i od tada je izvršena obimna rehabilitacija koja je uspešno završena) i da postoji dobar razlog što tužioci propuštaju da pruže realne dokaze o trenutnom stanju okolne životne sredine, koja je sada već rehabilitovana; (ix) da je MEŽS tražio da se u kontekstu ekoloških dozvola dostavi dokumentacija u vidu fotografija koje služe za upoređivanje situacije tokom faze izgradnje (2013-2015) i statusa rehabilitacije 2020; (x) da odluke o vodnim dozvolama sadrže jasne odredbe, uključujući i praćenje minimalnog vodostaja, na osnovu važećeg zakonskog i administrativnog okvira, koji navode precizne formule za izračunavanje minimalnog vodostaja u svakom periodu godine za svaki segment reke; (xi) da jedan uslov koji je predviđen u licenci predstavlja zaštita životne sredine, kao i svakogodišnja obaveza izveštavanja RUE-u o ekološkoj delatnosti [član 14. licenci za proizvodnju električne energije]; (xii) da se prema članu 22. stav 2. ZUS-a jasno zahteva da se dokaže – a ne samo pretpostavi – da odlaganje izvršenja odluka ne šteti javnom interesu; (xiii) da bi s obzirom na ograničene mogućnosti za nove kapacitete za proizvodnju energije na Kosovu, ova odluka bila potpuno protivna javnom interesu; (xiv) da bi se suzbijanjem i destimulisanjem stranih ulaganja u energetske sektor (kao u konkretnom slučaju, u kome se radi o ukupnoj investiciji većoj od 60 miliona evra, kao i dodatnim planovima investitora za proizvodnju zelene energije na Kosovu) – sprečile inicijative za strana ulaganja u sektor zelene energije na Kosovu; (xv) da Zakon o stranim ulaganjima propisuje da Republika Kosovo ima obavezu da stranim investitorima obezbedi osnovna prava i garancije, koje istima pružaju sigurnost da će investicije realizovane u Republici Kosovo biti zaštićene i pravedno tretirane - u skladu sa prihvaćenim međunarodnim standardima; (xvi) da bi se u slučaju da odluka Apelacionog suda ne ostane na snazi, šteta naneta podnosiocu odgovora manifestovala materijalnom štetom usled gubitaka u proizvodnji energije, kao i nematerijalnom štetom u pogledu njegovog ugleda.

37. Dana 28. jula 2021. godine, Vrhovni sud je presudom [ARJ. UZVP. br. 74/2021] odlučio: (i) usvaja se kao osnovan zahtev tužilaca F.S., Xh.K. i M.L. za vanredno preispitivanje sudske odluke podnet protiv rešenja Apelacionog suda AA. br. 320/21 od 26. aprila 2021. godine; (ii) ukida se rešenje Apelacionog suda AA. br. 320/21 od 26. aprila 2021. godine; (iii) ostaje na snazi rešenje Osnovnog suda u Prištini – Odeljenje za upravne sporove A-U. br. 208/20 od 01.02.2021. godine.
38. Vrhovni sud je utvrdio: (i) da je članom 22. stav 2. ZUS-a utvrđeno da na zahtev tužioca, organ čiji se akt izvršava, odnosno organ koji je nadležan za izvršenje, može odložiti izvršenje do donošenja konačne sudske odluke, ako bi se izvršenjem nanela šteta tužiocu, koja bi se teško mogla nadoknaditi, a odlaganje nije protivno javnom interesu, niti bi se odlaganjem nanela veća šteta protivnoj strani, odnosno zainteresovanom licu; (ii) da je Apelacioni sud u obrazloženju svoje odluke naveo da tužioci-predlagači nisu naveli nijednu okolnost koja je preduslov za odlaganje osporene odluke, koja bi, ukoliko

bi bila izvršena, direktno prouzrokovala gubitak tužiocima, osim što su pomenuli činjenicu da bi im se izvršenjem ove odluke nanela nenadoknadiiva šteta jer bi se istima ugrozila imovina na kojoj je izgrađena hidroelektrana i samim tim smanjila količina vode kojom se snabdevaju njihove porodice; (iii) da Vrhovni sud ne može da prihvatiti takav stav drugostepenog suda kao pravilan, da nedostaju razlozi i odlučne činjenice i da iste nisu ni obrazložene u skladu sa dokazima u spisima predmeta; (iv) da je iz tog razloga, u konkretnom slučaju, drugostepeni sud morao da oceni da li su kumulativno ispunjeni svi uslovi za odlaganje izvršenja osporene odluke, u skladu sa odredbama ZUS-a, što po mišljenju ovog suda isti nije učinio; (v) da je po oceni ovog suda, obrazloženje Apelacionog suda manjkavo u pogledu odlučnih činjenica, kao što je mogućnost nanošenja nenadoknadiive štete, pošto odlaganje nije protivno javnom interesu i ne bi nanelo veću štetu protivnoj strani, odnosno zainteresovanoj strani; (vi) da shodno tome jasno proizilazi da obrazloženje pobijanog rešenja Apelacionog suda nema utemeljenje u smislu dokaza u spisima predmeta, pa sve ovo navodi na zaključak da drugostepeni sud prilikom ocene predloga tužioca-predlagača nije u potpunosti ocenio činjenice i izvedene dokaze; (vii) po mišljenju ovog suda, tužioci-predlagači su tužbom i dopisom od 02.02.2021. godine, predložili ubedljive dokaze kojima se potvrđuju činjenice da će se usled izvršenja odluke pričiniti šteta građanima koji su na svojoj imovini i žive u toj životnoj sredini u kojoj je predviđeno da će raditi ove hidroelektrane, u kom slučaju bi istima bila naneta nenadoknadiiva šteta; (ix) da je ovaj sud takođe utvrdio da izvršenje odluka do donošenja konačne meritorne odluke ne bi bilo protivno javnom interesu i da se odlaganjem ne bi naneo veći gubitak protivnoj strani, odnosno zainteresovanoj strani; (x) da bi se ujedno na ovaj način ubuduće izbegle moguće posledice ukoliko bi se na kraju sudskog procesa utvrdilo da su osporene odluke tuženih bile u suprotnosti sa zakonom.

Navodi podnosioca zahteva

39. Podnosilac zahteva navodi da su povređena njegova osnovna prava i slobode zagarantovane članovima 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 46. [Zaštita imovine] Ustava u vezi sa članom 6 (1) [Pravo na pravično suđenje] i članom 1. [Zaštita imovine] Protokola br. 1 EKLJP.
40. Podnosilac zahteva je izneo detaljne navode u vezi sa pravom na obrazloženu odluku, pravom na zaštitu imovine, kao i zahtevom za uvođenje privremene mere kako se podnosiocu zahteva ne bi nanela nenadoknadiiva šteta.

Obrazloženje o primenljivosti člana 31. Ustava u vezi sa članom 6 (1) EKLJP na prethodne postupke

41. Podnosilac zahteva smatra da njegov zahtev ispunjava sve kriterijume prihvatljivosti i da Sud treba da prihvati ovaj slučaj radi meritornog razmatranja na osnovu kriterijuma utvrđenih u presudi ESLJP-a u predmetu *Micallef protiv Malte*, ali i u slučaju Suda br. KI112/17, podnosilac zahteva *Česká Exportní Banka A.S.*
42. Podnosilac zahteva navodi da je svestan da se član 6. EKLJP, u građanskom delu, primenjuje na postupke u kojima se utvrđuju građanska prava ili obaveze, kao i da razume da se presuda Vrhovnog suda za koju tvrdi da je zahvaćena povredama ljudskih prava ne tiče merituma predmeta, već se odnosi na prethodne postupke, odnosno na uvođenje privremene mere. S tim u vezi, podnosilac zahteva dodaje da je i Ustavni sud, u slučaju br. KI122/17, utvrdio da mogu postojati slučajevi u kojima prethodni postupci mogu biti odlučujući za građanska prava i obaveze podnosioca zahteva.
43. Pozivajući se na predmet *Micallef*, podnosilac zahteva navodi: "Isključenje privremenih mera iz opsega člana 6. do sada je bilo opravdano činjenicom da se njima, u načelu,

ne odlučuje o građanskim pravima i obavezama. Međutim, u okolnostima kada u mnogim državama ugovornicama postoje značajni zaostaci u preopterećenim pravosudnim sistemima koji dovode do prekomerno dugih postupaka, sudska odluka o privremenoj meri zabrane često je jednakovredna odluci o osnovanosti tužbenog zahteva kroz značajan vremenski period, a u izuzetnim slučajevima čak i trajno. Sledi da se u postupku za izdavanje privremene mere i u glavnom postupku često odlučuje o istim "građanskim pravima i obavezama" te da te odluke imaju jednaka dugotrajna ili trajna dejstva".

44. Pozivajući se na slučaj Suda br. KI122/17, podnosilac zahteva dodaje: "Sud u ovoj presudi utvrđuje dva (2) kriterijuma koji se moraju oceniti u vezi s tim "da li se privremene mere mogu obuhvatiti članom 6. EKLJP". Uvek prema ovoj presudi, prvi uslov je (i) kvalifikacija predmetnog prava kao "građansko", i drugi uslov (ii) mora se oceniti priroda privremene mere, da li se smatra da je takva mera od takve važnosti koja delotvorno utvrđuje građansko pravo ili obavezu o kojoj je reč".
45. Podnosilac zahteva tvrdi da pribavljanje licence za proizvodnju električne energije od RUE-a, na osnovu vodnih i ekoloških dozvola dodeljenih od strane MEŽS-a, predstavlja "građansko pravo" podnosioca zahteva. Podnosilac zahteva dodaje da odobravanje, odnosno neodobravanje odlaganja izvršenja odluke ima bitan uticaj na građansko pravo podnosioca zahteva. Podnosilac zahteva tvrdi da bi on, čak i ukoliko bi na kraju dobio predmet u meritumu, ponovo pretrpeo nenadoknadivu štetu jer meritorno odlučivanje u upravnom odeljenju Osnovnog suda traje najmanje tri (3) godine.
46. U tom kontekstu, podnosilac zahteva navodi: "Osnovni sud u Prištini – Upravno odeljenje je preopterećeno predmetima, pa se s pravom ne očekuje da će odluka o glavnoj stvari biti doneta u periodu od najmanje tri (3) godine, što predstavlja prosečno vreme za obradu predmeta u ovom odeljenju. U takvoj situaciji, čak i ako bi konačna odluka bila pozitivna za podnosioca zahteva, šteta za podnosioca zahteva "Kelkos Energy" DOO bi već bila nenadoknadiva, jer bi se uporedo sa nanetom materijalnom štetom, tako dugom obustavom delatnosti ovog preduzeća, ozbiljno ugrozilo samo postojanje ove kompanije [...] stoga je odluka suda o odlaganju izvršenja odluka i licenci izdatih od strane MEŽS-a i RUE-a odlučujuća za zaštitu prava podnosioca zahteva".

Navod o nedostatku aktivne legitimacije tužilačke strane

47. Podnosilac zahteva tvrdi da je svestan da se ovi donji navodi odnose na pravna i činjenična pitanja, ali da se u njegovom slučaju radi i o proizvoljnoj oceni činjenica i proizvoljnoj i neosnovanoj primeni zakona. U prilog ovoj tvrdnji, podnosilac zahteva se poziva na presudu Suda u slučaju br. KI195/20, u kom slučaju je Sud utvrdio povredu prava na pravično i nepristrasno suđenje upravo zbog proizvoljne ocene činjenica i proizvoljne i neosnovane primene zakona.
48. Podnosilac zahteva tvrdi da su tužbu i zahtev za odlaganje izvršenja odluke podnela lica kojima nedostaje aktivna legitimacija.
49. S tim u vezi, podnosilac zahteva navodi: "Po pravnoj logici koja proizilazi iz članova 10. i 18. Zakona o upravnim sporovima, fizička i pravna lica koja se pojavljuju kao tužioci u ličnom svojstvu u upravnom sporu, moraju dokazati povredu svojih neposrednih i/ili posrednih interesa. U tom duhu, zahtev za odlaganje izvršenja odluke, kada je podnet od strane fizičkog lica, mora biti potkrepljen konkretnim dokazima koji dokazuju da se njoj/njemu nanosi velika šteta koja bi se teško mogla nadoknaditi. U konkretnom slučaju, minimalni standard za tvrdnju da je fizičko lice

oštećeno pobijenim odlukama je taj da pruži konkretne dokaze kako je on ili ona lično oštećen ili oštećena u pogledu kvaliteta ili kvantiteta vode za piće”.

50. U prilog navodu da tužilačkoj strani nedostaje aktivna legitimacija, podnosilac zahteva citira relevantno utvrđenje Apelacionog suda: *“Prvostepeni sud nije dao nikakvo obrazloženje i nije objasnio odnos koji tužilac ima sa tuženima radi pravilnog utvrđivanja aktivne legitimacije tužilačke strane i njegov interes”* [...], Apelacioni sud je pravilno našao da *“[...] nije poznato u kom svojstvu tužilac govori i u ime stanovnika pošto on nije njihov punomoćnik i nije dokazano da ih on zastupa”*.
51. Podnosilac zahteva navodi da ni Vrhovni ni Osnovni sud nisu predočili bilo kakvu referencu ili materijalni dokaz radi utvrđivanja činjenice da je izvršenjem osporenih odluka MEŽS-a i RUE-a, tužiocima ugrožena voda za piće.
52. Podnosilac zahteva navodi: (i) da tužilac F.S. nije dostavio punomoćje da zastupa građane Dečana, niti je dostavio posedovni list da je vlasnik zemljišta u blizini hidroelektrana ili bilo kakvo naučno istraživanje koje pokazuje štetu koju navodno prouzrokuju hidroelektrane; (ii) da je Osnovni sud utvrdio da tužilac M.L. ima aktivnu legitimaciju jer je vlasnik zemljišta na kome je izgrađena HE Belaja, a nije uzeo u obzir dokaz podnosioca zahteva, odnosno presudu Vrhovnog suda AC-I-16-0183-A0001, kojom je odbijena njegova tužba uložena protiv stranaka za koje je tvrdio da su mu ometale pravo na uživanje te imovine; (iii) da se u odnosu na tužioca Xh.K., sud nije pozvao ni na jedan materijalni dokaz kojim bi dokazao postavljanje cevi dotične hidroelektrane kompanije “Kelkos Energy” na njegovoj imovini 159-0, dok je podnosilac zahteva priložio materijalne dokaze radi potvrđivanja suprotnog od ovog navoda, između ostalog: a) prikaz sa geoportala parcele 159-0 i b) izgrađenu stazu kanala, prema kojima je izvršeno postavljanje cevi hidroelektrane zaobilazeći privatnu parcelu 159-0.
53. Podnosilac zahteva navodi: *“Podnosiocu zahteva je povređeno pravo na pravično i nepristrasno suđenje jer je Vrhovni sud svojom odlukom, kojom je usvojio zahtev za privremenu meru neovlašćenih strana, obustavio zakonitu delatnost podnosioca zahteva “Kelkos Energy” za proizvodnju električne energije, koju obavlja na osnovu dozvola i licenci izdatih od strane upravnih organa-MEŽS i RUE, čime je podnosiocu zahteva-u svojstvu stranog investitora, uskratio obavljanje zakonite privredne delatnosti”*.
54. Podnosilac zahteva navodi da je svestan da se ovi navodi odnose na pravna i činjenična pitanja, ali da se u njegovom slučaju takođe radi i o proizvoljnoj oceni činjenica i proizvoljnoj i neosnovanoj primeni zakona. U prilog ovom navodu, podnosilac zahteva se poziva na presudu Suda u slučaju br. KI195/20, u kojoj je Sud utvrdio povredu prava na pravično i nepristrasno suđenje upravo zbog proizvoljne ocene činjenica i proizvoljne i neosnovane primene zakona.

Navod da nisu ispunjeni uslovi iz člana 22. stav 1. ZUS-a za uvođenje privremene mere u odnosu na odluke MEŽS-a i RUE-a

55. Podnosilac zahteva navodi da je svestan da se navodi koji slede odnose na pravna i činjenična pitanja, ali da se u njegovom slučaju radi i o proizvoljnoj oceni činjenica i proizvoljnoj i neosnovanoj primeni zakona. U prilog ovom navodu, podnosilac zahteva se poziva na presudu Suda u slučaju br. KI195/20, u kojoj je Sud utvrdio povredu prava na pravično i nepristrasno suđenje upravo zbog proizvoljne ocene činjenica i proizvoljne i neosnovane primene zakona.

56. Podnosilac zahteva tvrdi da nisu ispunjeni uslovi iz člana 22. stav 1. ZUS-a za uvođenje privremene mere, odnosno nisu ispunjeni kumulativni uslovi za odlaganje izvršenja odluka MEŽS-a i RUE-a.
57. Podnosilac zahteva navodi da za usvajanje zahteva za odlaganje izvršenja odluke u smislu Zakona o upravnim sporovima moraju biti ispunjena tri (3) uslova: (a) *da će se izvršenjem odluke tužiocu prouzrokovati šteta koja bi se teško mogla nadoknaditi*; (b) *da odlaganje ne bi bilo protivno javnom interesu*; i (c) *da se odlaganjem ne bi nanela veća šteta protivnoj strani ili zainteresovanom licu*.
58. U vezi sa prvim uslovom, podnosilac zahteva navodi da se odluke Vrhovnog i Osnovnog suda ne pozivaju ni na jedan materijalni dokaz kojim bi se dokazala tvrdnja tužilaca o nenadoknadivoj šteti koja bi im bila prouzrokovana, precizirajući u kojoj meri im se smanjuje snabdevanje vodom i kako im se povređuje pravo na imovinu.
59. U vezi sa drugim uslovom, podnosilac zahteva navodi da je odlaganje izvršenja osporenih odluka MEŽS-a i RUE-a protivno opštem interesu jer podnosilac zahteva poseduje sve odluke, dozvole i licence kojima se obavezao da će se prilikom proizvodnje električne energije pridržavati uslova za zaštitu životne sredine, vode i drugih uslova utvrđenih zakonskim okvirom Kosova.
60. U vezi sa trećim uslovom, podnosilac zahteva navodi: *"[...] ni treći uslov za odlaganje izvršenja osporenih odluka MEŽS-a i RUE-a, nije ispunjen. Kompanija "Kelkos Energy" D.O.O. je deo Kelag Group. Poslednje navedena je jedna od vodećih kompanija u proizvodnji električne energije iz obnovljivih izvora u Evropi. Kelkos D.O.O. je trenutno jedan od najvećih investitora na Kosovu i uložio je više od 60 miliona evra u uspostavljanje potrebne infrastrukture za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora. Jedina aktivnost investitora je proizvodnja obnovljive električne energije"*.
61. U tom smislu, podnosilac zahteva navodi: *"Izuzetno je zabrinjavajuće tumačenje koje se ožalbenom presudom iznosi o uslovima predviđenim u Zakonu o upravnim sporovima. Ovakvo suštinski pogrešno tumačenje i pogrešna primena ovih uslova predstavlja ozbiljan profesionalni propust sa velikim posledicama po pravni poredak i sigurnost u zemlji [...] u slučaju da odluka Vrhovnog suda ostane na snazi do meritornog odlučivanja o glavnom zahtevu, podnosiocu zahteva će biti naneta veća i nenadoknadiiva materijalna šteta usled gubitaka u proizvodnji energije, kao i nematerijalna šteta po njegov ugled. Gubici u proizvodnji energije izračunavaju se na osnovu ukupnih cifri proizvodnje, dok nematerijalna šteta po njegov ugled kao poznatog investitora prelazi cifre materijalne štete"*.

Navod o obrazloženoj odluci

62. Podnosilac zahteva navodi da je Vrhovni sud, pošto je preinačio odluku Apelacionog suda, bio dužan da detaljno obrazloži svoju odluku o uvođenju privremene mere, jasno navodeći razloge o odlučnim činjenicama i materijalne dokaze na kojima je zasnovao svoja utvrđenja.
63. Podnosilac zahteva se poziva na relevantni stav utvrđenja Vrhovnog suda u kojem je utvrđeno da su: *"tužioci – predlagači tužbom i dopisom od 02.02.2021. godine predložili ubedljive dokaze kojima se potvrđuju činjenice da će se usled izvršenja odluke prouzrokovati šteta građanima koji su na svojoj imovini i žive u toj sredini u kojoj je predviđen rad ovih hidroelektrana, u kom slučaju bi istima bila naneta nenadoknadiiva šteta. Ovaj sud je takođe utvrdio da izvršenje odluka do donošenja*

konačne meritorne odluke ne bi bilo protivno javnom interesu i da se odlaganjem ne bi nanela veća šteta protivnoj strani odnosno zainteresovanoj strani”.

64. *Podnosilac zahteva u “duhu” člana 31. Ustava u vezi sa članom 6 (1) EKLJP, navodi: “U duhu ovih odredbi, obaveza je sudova da nepristrasno ocene navode svih stranaka – što se u konkretnom slučaju nije desilo. Vrhovni sud u konkretnom slučaju uopšte nije ispitao pitanja koja je pokrenuo podnosilac zahteva. Podnosilac zahteva je u svim svojim pismenim podnescima, pred svim sudskim instancama, detaljno argumentovao svaki navod tužilaca. Pored toga, podnosilac zahteva je otišao još dalje od toga tvrdeći i dokazujući da bi zapravo usvajanje zahteva za odlaganje izvršenja odluka bilo protivno javnom interesu. Osim toga, sa dodatnom pažnjom se mora analizirati odgovor na zahtev za vanredno preispitivanje sudske odluke koji nosi datum 9. jul 2021. godine, koji su dostavili podnosioci zahteva. U ovom podnesku, detaljno je argumentovan svaki navod tužilaca. Vrhovni sud uopšte nije ispitao pokrenuta pitanja i odgovore koje je dao podnosilac zahteva”.*
65. *Podnosilac zahteva dodaje da je Vrhovni sud propustio da donese obrazloženu odluku i sa stanovišta člana 160. stavovi (1) i (4) ZPP-a, koji utvrđuju strukturisanje presude kao i obavezu sudova da ispitaju dokaze i činjenice koje su predložile parnične stranke.*
66. *S tim u vezi, podnosilac zahteva dodaje: “Vrhovni sud se ni u jednom trenutku nije potrudio da argumentuje nijednu od odlučnih činjenica ili da citira bilo koji od materijalnih dokaza na kojima je zasnovao svoja utvrđenja. Takođe, Vrhovni sud se uopšte nije osvrnuo na argumente i dokaze koje je predložio podnosilac zahteva. Prema tome, presuda Vrhovnog suda predstavlja nepravilnu i nezakonitu odluku u odnosu na podnosioca zahteva, što je rezultiralo povredom prava na pravično i nepristrasno suđenje”.*
67. *U prilog navoda o obrazloženoj odluci, podnosilac zahteva se poziva na presude Ustavnog suda u slučajevima KI72/12, KI138/15 i KI195/20. Podnosilac zahteva se posebno poziva na stav 141. u slučaju KI195/20, u kojem je Ustavni sud utvrdio: “Sud takođe podseća da u slučajevima kada trećestepeni sud, kao u slučaju podnosioca zahteva, Vrhovni sud, koji potvrdi odluke koje su donete od strane nižestepenih sudova – obaveza istog da obrazloži donošenje odluka se razlikuje od slučajeva kada jedan sud preinači odluke koje su donete od strane nižestepenih sudova”.*

Navod o pravu na zaštitu imovine

68. *Podnosilac zahteva navodi da se uzimajući u obzir sve pravne akte i imperativne, fundamentalne norme koje oni sadrže u vezi sa pravom na imovinu, a posebno utvrđenje Ustava u vezi sa ovim pravom-jasno vidi da je-pravo na imovinu fundamentalno i neprikosnoveno ljudsko pravo. To se vidi i iz činjenice da je u Ustavu, pravo na imovinu uvršteno u deo u kojem se nalaze osnovna ljudska prava i slobode.*
69. *Podnosilac zahteva navodi: “Uzimajući u obzir sudsku praksu ESLJP-a-kroz član 53. Ustava-mora se imati u vidu da je koncept imovine veoma široko tumačen. Prema sudskoj praksi ESLJP-a, ovaj koncept ne obuhvata samo imovinu i prava na njoj-u materijalnom i klasičnom smislu te reči, već uključuje širok spektar novčanih prava-prava koja proizilaze iz, između ostalog, licenci, takođe i prava koja proizilaze iz vođenja poslovanja [...] Idući još dalje, u Pressos Compania Naviera SA i drugi protiv Belgije, ESLJP je zaključio da se i zahtev za naknadu može smatrati dobrom – u smislu imovine i da uživa zaštitu prema članu 1. Protokola br. 1 EKLJP, kada stranka dovoljno dokaže da postoji legitimno očekivanje da se takav zahtev može realizovati”.*

70. Podnosilac zahteva naglašava da na osnovu sudske prakse ESLJP-a, pribavljanje licence predstavlja legitimno očekivanje da će on nesmetano obavljati svoju delatnost zbog toga što je ispunio zakonske uslove u trenutku kada mu je data licenca, zbog čega legitimno očekivanje podnosioca zahteva uživa zaštitu iz člana 46. Ustava u vezi sa članom 1. Protokola br. 1 EKLJP.
71. Podnosilac zahteva navodi: *“Licence za proizvodnju električne energije koje je podnosiocu zahteva, “Kelkos Energy”, dodelio RUE, od suštinskog su značaja za aktivnost ove kompanije, jer je u trenutku izvršenja sudske odluke kojom se privremeno zabranjuje poslovanje na osnovu te licence, kompanija prinuđena da u potpunosti obustavi svoju delatnost do meritornog rešavanja predmeta od strane suda. S obzirom na preopterećenost sudova predmetima; za meritornu odluku o predmetnoj stvari se očekuje da će biti doneta posle više od tri (3) godine”.*
72. Podnosilac zahteva navodi: *“Radi utvrđivanja štete koja se nanosi podnosiocu zahteva, dovoljno je samo pogledati proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije za period 2017-2020, koju je on proizveo. Prema samim izveštajima KOSTT-a, električna energija koju je proizveo i pustio u mrežu podnosilac zahteva za 2019. godinu iznosi 46.526 MWh električne energije, od ukupno 191.700 MWh proizvedenih iz obnovljivih izvora na Kosovu. Takođe, za 2020. godinu (kao godinu sa pandemijom), podnosilac zahteva je proizveo 35.744,51 MWh čiste električne energije. Ovi podaci dokazuju da će podnosiocu zahteva onemogućavanjem proizvodnje električne energije biti naneta izuzetno velika šteta”.*
73. Podnosilac zahteva tvrdi da je šteta, osim što je novčana, takođe i nenadoknadiva. Podnosilac zahteva navodi da su, budući da je on deo multinacionalne kompanije (Kelkos Energy je deo Kellag Group), struktura finansiranja i finansijski instrumenti za finansiranje investicionih projekata, komplikovani. Ukoliko se ne počne sa vraćanjem uložених sredstava u dužem vremenskom periodu, to će rezultirati finansijskom nemogućnošću za preživljavanje i podnosiocu zahteva bi ozbiljno zapretila likvidacija.
74. Pozivajući se na predmet ESLJP-a *Capital Bank AD protiv Bugarske*, podnosilac zahteva dodaje: *“ESLJP je u predmetu Capital Bank AD protiv Bugarske, utvrdio da kriterijum zakonitosti, pretpostavlja, između ostalog, da domaći zakon mora pružiti mehanizam za zaštitu od proizvoljnog mešanja od strane javnih organa. Nadalje, Sud naglašava da “koncept zakonitosti i vladavine prava u demokratskom društvu zahteva da mere koje utiču na ljudska prava budu predmet razmatranja pred nezavisnim sudskim organima”. Shodno tome, prema ESLJP-u, “svako mešanje u mirno uživanje imovine mora biti praćeno procesnim garancijama koje omogućavaju pojedincima ili pravnim licima da iznesu svoj slučaj pred nadležnim organima kako bi ozbiljno osporili korake kojima se mešalo u prava zagarantovana ovom odredbom”.*
75. Podnosilac zahteva takođe navodi da je Vrhovni sud povredio član 119 (4) [Osnovna načela] Ustava, koji obavezuje Republiku Kosovo da podržava blagostanje i održivi ekonomski razvoj jer je, *“S obzirom na postojeće proizvodne kapacitete Republike Kosovo i činjenicu naglašenog nedostatka proizvodnih kapaciteta, kao i globalnu energetska krizu i enormno povećanje uvoznih cena, presuda Vrhovnog suda u direktnoj suprotnosti sa članom 119. stav 4, zbog toga što ova presuda destimuliše održivi ekonomski razvoj”.*
76. Podnosilac zahteva navodi da s obzirom na pogrešnu primenu procesnog prava i nedostatak ubedljivog obrazloženja Vrhovnog suda, nije bilo dovoljno garancija u odnosu na arbitrarnost Vrhovnog suda što je rezultiralo povredom člana 46. Ustava u vezi sa članom 1. Protokola br. 1 EKLJP.

Navod o uvođenju privremene mere

77. Podnosilac zahteva navodi da će mu izvršenjem presude Vrhovnog suda biti naneta nenadoknadiiva materijalna šteta jer će mu biti uskraćeno pravo da obavlja zakonitu delatnost na osnovu licenci koje su mu dodelili upravni organi, time što mu u predmetu upravnog spora nije pružen pravičan postupak koji mu se garantuje Ustavom, dovodeći u pitanje pravnu sigurnost za sve građane, a posebno za strane investitore kao što je podnosilac zahteva.
78. Podnosilac navodi da se uskraćivanje više godina zaredom obavljanja zakonite delatnosti na osnovu licenci izdatih od strane upravnih organa ne može raščiniti i da se nikakvom novčanom naknadom ne bi mogla nadoknaditi materijalna i nematerijalna šteta koju bi podnosilac zahteva pretrpeo.
79. Podnosilac zahteva navodi: *“Cena za električnu energiju koju proizvode hidroelektrane prema odluci Regulatornog ureda za energiju V 810/2016 iznosi 67,47 EUR po MWh. Šteta koja se pobijanom presudom nanosi podnosiocu zahteva je nenadoknadiiva jer se električna energija koja bi se mogla proizvesti u ovom vremenskom periodu ne može zameniti električnom energijom koja bi se proizvela u budućnosti. Jednostavnije rečeno, dobit koja bi se mogla ostvariti proizvodnjom, a samim tim i prodajom električne energije od strane podnosioca zahteva Kosovskom operateru sistema, prenosa i tržišta električne energije (KOSTT) ne može se nadoknaditi većom proizvodnjom koja bi se mogla desiti u budućnosti”*.
80. Podnosilac zahteva takođe navodi da je pobijana presuda Vrhovnog suda u suprotnosti i sa javnim interesom u Republici Kosovo i da donosi “suštinski” štetne posledice jer negativno utiče na investicionu klimu za razvoj nove generacije proizvodnih kapaciteta Kosova. U tom kontekstu, podnosilac zahteva dodaje: *“[...] činjenica je da je potražnja za električnom energijom na Kosovu u porastu, dok proizvodni kapaciteti ostaju isti, a štaviše oni će se smanjiti posle 2023. godine, kada se i predviđa da termoelektrana Kosovo A bude stavljena van pogona”*.
81. Pozivajući se na član 10. Zakona br. 04/L-220 o stranim investicijama, koji govori o pravu investitora da se obrate sudovima radi naknade štete u slučaju povrede zakona na njihovu štetu, podnosilac zahteva navodi: *“Predmetni slučaj pomno prate veliki investitori iz cele Evrope. Ako bude završio na arbitraži, to će poslati katastrofalan signal stranim investitorima širom sveta. Ovo potvrđuje utisak da na Kosovu ne postoji pravna sigurnost za ozbiljne investitore”*.
82. Podnosilac zahteva tvrdi da je presuda Vrhovnog suda u suprotnosti i sa članom 55. Ustava jer nesrazmerno krši suštinu osnovnog prava, kao što je zaštita imovine, zagarantovana članom 46. Ustava.
83. Iz prethodnog izlaganja, podnosilac zahteva navodi da je argumentovao *prima facie* slučaj za uvođenje privremene mere u odnosu na presudu Vrhovnog suda, “kako je precizirano u petitumu zahteva”.
84. U vezi sa zahtevom za uvođenje privremene mere, podnosilac zahteva traži od Suda: (i) DA DOZVOLI privremenu meru u vremenskom trajanju koje odredi Sud; (ii) DA ODMAH OBUSTAVI izvršenje presude Vrhovnog suda Kosova ARJ. UZVP. br. 74/2021 od 28.07.2021. godine i presude Osnovnog suda u Prištini A. br. 2081/2020 od 11.02.2021. godine za vremenski period iz tačke I ove odluke.
85. U vezi sa zahtevom br. KI202/21 kao celinom i iznetim i izloženim navodima, podnosilac zahteva traži od Suda: (i) DA PROGLASI zahtev prihvatljivim; (ii) DA

UTVRDI da je došlo do povrede člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava i člana 6. [Pravo na pravično suđenje] EKLJP; (iii) DA UTVRDI da je došlo do povrede člana 46. [Zaštita imovine] Ustava i člana 1. [Zaštita imovine] Protokola 1 EKLJP; (iv) DA PROGLASI ništavom presudu Vrhovnog suda ARJ. UZVP. br. 74/2021 od 28.07.2021. godine; (v) DA VRATI presudu Vrhovnog suda ARJ. UZVP. br. 74/2021 od 28.07.2021. godine na ponovno odlučivanje, u skladu sa presudom Ustavnog suda; (vi) DA DOZVOLI privremenu meru do trenutka kada Vrhovni sud Kosova ponovo odluči o predmetu.

RELEVANTNE USTAVNE I ZAKONSKE ODREDBE

USTAV REPUBLIKE KOSOVO

Član 31.

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

“1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.

2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.

[...]”

EVROPSKA KONVENCIJA O LJUDSKIM PRAVIMA

Član 6.

(Pravo na pravično suđenje)

“1. Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona. Presuda se izriče javno, ali se štampa i javnost mogu isključiti s celog ili s dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne bezbednosti u demokratskom društvu, kada to zahtevaju interesi maloletnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili u meri koja je, po mišljenju suda, nužno potrebna u posebnim okolnostima kada bi javnost mogla da naškodi interesima pravde. [...]”

ZAKON BR. 03/L-202 O UPRAVNIM SPOROVIMA

Član 6.

Načelo usmene rasprave

“U upravnim sporovima, sud odlučuje na osnovu neposredne i javne usmene rasprave”.

Član 10.

[Bez naslova]

“1. Pravo pokretanja upravnog spora ima fizičko ili pravno lice ako smatra da mu je upravnim aktom povređeno neko pravo ili neposredni interes koji je zasnovan na zakonu.

2. Upravni organ, ombudsman, društva i druge organizacije koje rade na zaštitu javnih interesa mogu pokrenuti upravni spor.

3. Upravni organ ima pravo pokretanja upravnog spora protiv rešenja, koja je donošena po žalbi u upravnom postupku ako on/ona smatra da mu je povređeno njegova prava ili interesi.

4. Ako je upravnim aktom povređen zakon u korist fizičkog lica, pravnog lica, spor može da pokrene javni tužilac, koji je nadležan ili drugi ovlašćeni organ zakonom. Upravni organi dužni su kada saznaju za to da obaveštavaju nadležnog javnog tužioca ili drugog po zakonu ovlašćenog organa.

5. Upravni spor može pokrenuti i nadležni javni pravobranilac ili ovlašćeno lice ako pravnim aktom je povređen zakon na štetu organa centralne uprave i njeni drugi podređeni organi, organi lokalne uprave i njeni drugi podređeni organi kada su povređena imovinska prava ovih organa”.

Član 22. **[Bez naslova]**

“2. Po zahtevu tužioca, organ čiji se akt izvršava, odnosno organ nadležan za izvršavanje, može da odloži izvršenje do konačnog sudskog rešenja ako rešenje nanese štetu tužiocu koji teško bi mogao da se renovira a odlaženje nije protivno javnom interesu, niti odlaganjem ne nanese veća nenaknadiva šteta protivničkoj strani, odnosno zainteresovanom licu.
[...]

6. Tužilac može tražiti i od suda odlaganje izvršenje osporenog akta sve do donošenja sudskog rešenja prema stavu 2. istoga člana”.

Član 34. **[Bez naslova]**

“1. Sud će rešenjem odbaciti tužbu, ako utvrdi:

1.1. da je tužba podnošena nakon isteka roka ili je prevremena;
[...]

1.3. da je očividno da se upravnim aktom, koji se tužbom osporava ne zadire u prava tužioca ili njegov neposredni interes zasnovan na zakonu;

Član 63. **[Ostale odredbe postupaka]**

“Ako ovaj zakon ne sadrži odredbe o postupku u upravnom sporu, shodno će se primenjivati odredbe Zakona o parničnom postupku”.

ZAKON BR. 03/L-006 O PARNIČNOM POSTUPKU

Član 160. **[Bez naslova]**

“160.4 Obrazloženje presude sadrži: zahteve stranki, činjenice koje su podneli, i predloženi dokazi, koje je od tih činjenica potvrdio, zašto i kako je potvrdio te

činjenice, a ako ih je potvrdio putem dokaza koje je dokaze koristio i kako je njih vrednovao”.

**Član 175.
[Bez naslova]**

“Odredbe članova 146, 153 160 i 169 stav 2 ovog zakona shodno se primenjuje i kada se radi o rešenjima”.

**Član 194.
Granice ispitivanja prvostepene presude**

“Žalbeni sud ispituje prvostepenu presudu u onom delu u kome se pobija žalbom, i to u granicama uzroka navedenih u žalbi, pazeći prema službenoj dužnosti na primenu materijalnog prava kao i za kršenje odredbi parničnog postupka iz člana 182 stav 2 tačka b), g), j), k) i m) ovog zakona”.

**Član 257.
Izmena tužbe**

“257.1 Izmenu tužbe čini izmena istovetnosti tužbenog zahteva ,proširenje tužbenog zahteva ili podnošenje još jednog drugog zahteva uporedo sa postojećim.

257.2 Tužba se ne smatra izmenjenom ukoliko je tužilac izmenio pravni osnov tužbenog zahteva, ukoliko je smanjio tužbeni zahtev ili ukoliko je izmenio, dopunio ili ispravio pojedine navode u tužbi”.

**Član 264.
Suparničarstvo**

“264.1 Tužba može da se podnesu zajedno od više tužilaca ili protiv više tuženih (suparničarstvo) u slučaju:

a) da su u odnosu na predmet spora u pravnoj zajednici ili ukoliko njihova prava, odnosno obaveze potiču iz iste činjenične ili pravne osnove (materijalno suparničarstvo);

b) da su predmet spora zahtevi, odnosno obaveze iste vrste koje se zasnivaju na činjeničnoj i pravnoj osnovi, u biti istoj, i ako postoji stvarna i mesna nadležnost istog suda za svaki zahtev i za svakog tuženog (formalno suparničarstvo);

c) da je to predviđeno nekim drugim zakonom.

264.2 Do okončanja pripremnog ročišta, odnosno ročišta o glavnom pretresu stvari, ukoliko pripremno ročište nije uopšte zakazano tužiocu može da se pridruži, pod uslovima iz stava 1 ovog člana i neki drugi tužilac ili da se proširi tužba i na nekog drugog tuženog uz pribavljanje njegove saglasnosti.

264.3 Lice koje se pridruži tužiocu, odnosno lice na koje se proširuje tužba treba da prihvati postupak u stanju u kojem se ono nalazi u trenutku kada ono pristupi tom postupku”.

POGLAVLJE XXI OBEZBEĐENJE TUŽBENOG ZAHTEVA

Član 269.

[Bez naslova]

“269.1 Ukoliko se prema zakonu ili zbog prirode pravnog odnosa spor može da se reši samo na isti način prema svim suparničarima (jedinstveno suparničarstvo) u tom slučaju oni se svi smatraju kao jedna jedina parnična stranka tako da u slučaju kada neko od suparničara ne izvršava neku proceduralnu radnju, dejstvo proceduralnih radnji izvršenih od drugog suparničara se odnosi i na one koji nisu izvršili takve radnje.

269.2 Ukoliko suparničari izvršavaju proceduralne radnje koje se razlikuju međusobno u tom slučaju sud uzima u obzir onu proceduralnu radnju koja je najpovoljnija za sve njih”.

Član 297. [Bez naslova]

“297.1 Mera bezbednosti može se odrediti:

a) ukoliko predlagač obezbeđenja čini verodostojnim postojanje zahteva ili njegovog subjektivnog prava, i

b) ukoliko postoji opasnost da bez određivanja takve mere protivnička strana bi mogla onemogućiti ili znatno otežati ostvarivanje zahteva, naročito otuđivanjem svoje imovine, njenim skrivanjem, zaduživanjem ili na neki drugi način kojim bi promenilo postojeće stanje stvari ili na neki drugi način bi uticalo negativno na prava predlagača obezbeđenja.

297.2 Ukoliko zakonom nije drugačije predviđeno sud određuje bezbednosnu meru samo pod uslovima pod kojima predlagač obezbeđenja, u određenom roku od strane suda, na način koji je predviđen zakonom o izvršnom postupku, daje garanciju na meru i određenu vrstu od strane suda, o šteti koja se može prouzrokovati protivničkoj strani određivanjem i sprovođenjem bezbednosne mere.

297.3 Ukoliko predlagač ne daje garancije u određenom roku, sud će odbiti predlog za određivanje bezbednosne mere. Na zahtev predlagača, sud može osloboditi njega obaveze davanja garancije ukoliko se utvrdi da nema finansijske mogućnosti za takvu stvar.

297.4 Zajednice lokalnih vlasti su izuzete od obaveze iz st. 3 ovog člana”.

Ocena prihvatljivosti zahteva

86. Sud prvo razmatra da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom, predviđeni Zakonom i dalje precizirani Poslovníkom.

87. U tom smislu, Sud se poziva na stav 4. člana 21. [Opšta načela] i stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji utvrđuje:

Član 21.

“[...]

4. Ustavom utvrđena prava i osnovne slobode važe i za pravna lica, onoliko koliko su izvodljiva”.

Član 113.

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlaštene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom“.

[...]

88. U nastavku, Sud takođe razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti koji su utvrđeni Zakonom. S tim u vezi, Sud se prvo poziva na članove 47. [Individualni zahtevi], 48. [Tačnost podneska] i 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuju:

Član 47.

[Individualni zahtevi]

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva“.

Član 48.

[Tačnost podneska]

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori“.

Član 49.

[Rokovi]

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku...“.

89. U tom smislu, Sud primećuje da podnosilac zahteva ima pravo da podnese ustavnu žalbu, pozivajući se na navodne povrede osnovnih prava i sloboda, koja važe kako za pojedince, tako i za pravna lica (vidi slučajeve Suda br. KI41/09, podnosilac *Univerzitet AAB-RIINVEST L.L.C.*, rešenje o neprihvatljivosti od 3. februara 2010. godine, stav 14; i br. KI35/18, podnosilac zahteva *Bayerische Versicherungsverband*, presuda od 11. decembra 2019. godine, stav 40).
90. Prilikom ocene ispunjenosti gore navedenih uslova prihvatljivosti, Sud primećuje da je podnosilac zahteva precizirao da osporava akt javnog organa, odnosno presudu Vrhovnog suda ARJ. UZVP. br. 74/21 od 28. jula 2021. godine, nakon iscrpljivanja svih pravnih sredstava utvrđenih zakonom. Podnosilac zahteva je takođe naglasio prava i slobode za koje tvrdi da su povređene, u skladu sa uslovima iz člana 48. Zakona i podneo je svoj zahtev u skladu sa rokom koji je određen u članu 49. Zakona.
91. U kontekstu okolnosti konkretnog slučaja, s obzirom da su osporene odluke povezane sa odlukama koje se tiču mera obezbeđenja, odnosno *“prethodnih postupaka”*, Sud na osnovu svoje sudske prakse i sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava (u daljem

tekstu: ESLJP), mora da oceni primenljivost garancija iz člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP. U tom kontekstu, Sud se poziva na tačku (b) stava (3) pravila 39. Poslovnika, prema kojoj, Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim ako isti nije *ratione materiae* u skladu sa Ustavom.

92. Stoga je, u kontekstu poslednje navedenog, ocena ovog kriterijuma u okolnostima slučaja važna jer postupci koji su sprovedeni pred redovnim sudovima spadaju u opseg “*prethodnih postupaka*”, odnosno osporena presuda Vrhovnog suda je povezana sa rešenjem Osnovnog suda u Prištini o odlaganju izvršenja odluka o ekološkim dozvolama izdatim od strane MEŽS-a i licencama za proizvodnju električne energije izdatim od strane RUE-a, dok je tužba za poništaj odluka MEŽS-a i RUE-a, dok Osnovni sud konačnom odlukom (razmatranje merituma) ne odluči po tužbi tužilačkih strana. Shodno tome, Sud će oceniti da li je član 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, primenljiv u okolnostima slučaja podnosioca zahteva.
93. U ovom specifičnom kontekstu, Sud primećuje da je pitanje primenljivosti člana 6. EKLJP na prethodne postupke, ESLJP tumačio kroz svoju sudsku praksu, u saglasnosti sa kojom je Sud, na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom.
94. Sud, takođe, primećuje da su kriterijumi koji se tiču primenljivosti člana 31. Ustava u odnosu na prethodne postupke utvrđeni i u slučajevima ovog Suda, uključujući, ali ne ograničavajući se na slučajeve KI122/17, podnosilac *Česká Exportní Banka A.S.*, presuda od 30. aprila 2018. godine; KI150/16, podnosilac *Mark Frrok Gjokaj*, presuda od 31. decembra 2018. godine; KI81/19, podnosilac *Skender Podrimqaku*, rešenje o neprihvatljivosti od 9. novembra 2019. godine; KI107/19, podnosilac *Gafurr Bytyqi*, rešenje o neprihvatljivosti od 11. marta 2020. godine; KI195/20, podnosilac *Aigars Kesengfelds*, presuda od 29. marta 2021. godine. Opšta načela ustanovljena ovim prethodno navedenim odlukama Suda utemeljena su na predmetu ESLJP-a *Micallef protiv Malte*, br. 17056/06, presuda od 15. oktobra 2009. godine.
95. Sledom navedenog, kako bi utvrdio da li se u konkretnom slučaju primenjuju član 31. Ustava i član 6. EKLJP, Sud će se pozvati na opšta načela utvrđena sudskom praksom ESLJP-a i sudskom praksom Suda, u pogledu primenljivosti procesnih garancija iz člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, a zatim će primeniti ista na okolnosti konkretnog slučaja.
96. Na osnovu svoje sudske prakse i sudske prakse ESLJP-a, Sud primećuje da se svim merama obezbeđenja ili privremenim merama ne odlučuje o građanskim pravima ili obavezama, a kako bi se član 6. EKLJP smatrao primenljivim, ESLJP je odredio uslove na osnovu kojih se mora oceniti primenljivost člana 6. EKLJP na “*prethodne postupke*” (vidi predmet ESLJP-a *Micallef protiv Malte*, gore citiran, stavovi 83-86).
97. Prema uslovima utvrđenim u predmetu *Micallef protiv Malte*, koje je i ovaj Sud prihvatio kroz svoju sudsku praksu, kao prvo, pravo o kojem se radi treba da bude “*građansko*” i u glavnom postupku i u postupcima u vezi sa merom obezbeđenja, u autonomnom smislu ovog pojma prema članu 6. EKLJP i, drugo, ovaj postupak treba delotvorno da utvrdi građansko pravo o kojem je reč (vidi, u ovom kontekstu, predmet ESLJP-a *Micallef protiv Malte*, gore citiran, stavovi 84 i 85, i tu navedene reference, vidi, takođe i slučajeve Suda KI122/17, podnosilac *Česká Exportní Banka A.S.*, gore citiran, stavovi 130 i 131; KI81/19, podnosilac *Skender Podrimqaku*, gore citiran, stavovi 47 i 48; KI107/19, podnosilac *Gafurr Bytyqi*, gore citiran, stav 53).
98. Sud podseća da se u okolnostima slučaja podnosilac zahteva poziva na odluke o vodnim i ekološkim dozvolama i licence za proizvodnju električne energije izdate od strane

MEŽS-a i RUE-a koje se odnose na izgradnju hidroelektrana na teritoriji opštine Dečani. Tužioci su pokrenuli upravni spor na taj način što su podneli tužbu protiv MEŽS-a i RUE-a. Zajedno sa tom tužbom, tužilačke strane su podnele i zahtev za odlaganje izvršenja osporenih odluka MEŽS-a i RUE-a sa obrazloženjem da hidroelektrane koje su izgrađene na teritoriji opštine Dečani škode kvalitetu vode za piće i navodnjavanje. Odlaganje izvršenja osporenih odluka MEŽS-a i RUE-a kao privremena mera na osnovu odredbi ZUS-a, podrazumevalo bi obustavu proizvodnje električne energije od strane podnosioca zahteva "Kelkos Energy" u tri (3) postojeće hidroelektrane u opštini Dečani do donošenja meritorne odluke o predmetu od strane Osnovnog suda u Prištini.

99. Shodno tome, zahtev za odlaganje izvršenja upravnih odluka, kao u okolnostima konkretnog slučaja, u postupku upravnog spora, predviđen je u članu 22. ZUS-a. Ova odluka o odlaganju izvršenja se na osnovu važećeg zakona može doneti do meritornog rešavanja predmeta od strane redovnih sudova. Dodela relevantnih dozvola i licenci podnosiocu zahteva od strane MEŽS-a i RUE-a povezana je sa (i) izgradnjom i funkcionisanjem hidroelektrana kao obnovljivog izvora za proizvodnju električne energije na teritoriji opštine Dečani; i, (ii) podnosilac zahteva je još od 2019. godine počeo sa proizvodnjom električne energije u hidroelektrana.
100. Sud podseća da sva pitanja koja su pokrenuta u okolnostima konkretnog slučaja spadaju u opseg "*prethodnih postupaka*", dok je glavna stvar za poništenje odluka MEŽS-a i RUE-a, koje su direktno povezane sa delatnošću podnosioca zahteva, još uvek u postupku meritornog razmatranja pred redovnim sudovima.
101. Na osnovu svega napred navedenog, Sud utvrđuje (i) da podnosilac zahteva uživa "građansko pravo" koje pokreće procesne garancije iz člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP; (ii) da je zahtev podnosioca u odnosu na navod o povredi člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, *ratione materiae* u skladu sa Ustavom; i, (iii) da su procesne garancije iz člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP primenljive u njegovom slučaju.
102. Na kraju, a nakon razmatranja ustavne žalbe podnosioca zahteva, Sud ocenjuje da se zahtev ne može smatrati očigledno neosnovanim na ustavnim osnovama, kako je predviđeno stavom (2) pravila 39. Poslovnika i shodno tome, zahtev se proglašava prihvatljivim za meritorno razmatranje (vidi, takođe, predmet ESLJP-a *Alimučaj protiv Albanije*, br. 20134/05, presuda od 9. jula 2012. godine, stav 144, kao i slučajeve Suda KI75/21, podnosilac "*Abrazen LLC*", "*Energy Development Group Kosova LLC*", "*Alsi & Co. Kosovë LLC*" i "*Building Construction LLC*", presuda od 19. januara 2022. godine, stav 64; i KI27/20, podnosilac *Pokret VETËVENDOSJE!*, presuda od 22. jula 2020. godine, stav 43).

Meritum zahteva

103. Sud podseća da podnosilac zahteva navodi da su mu povređena osnovna prava i slobode zagarantovane članovima 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] i 46. [Zaštita imovine] Ustava u vezi sa članom 6 (1) [Pravo na pravično suđenje] i članom 1. [Zaštita imovine] Protokola br. 1 EKLJP.
104. Sud naglašava da se suština slučaja odnosi na pravo podnosioca zahteva da obavlja delatnost proizvodnje električne energije na osnovu relevantnih odluka, dozvola i licenci MEŽS-a i RUE-a, koje su omogućile podnosiocu zahteva ulaganje u kapacitete za proizvodnju električne energije kroz izgradnju infrastrukture za hidroelektrane. U međuvremenu su tužioci, F.S., M.L. i XH.K. pokrenuli upravni spor, na taj način što su podneli tužbu protiv MEŽS-a i RUE-a, i tom prilikom podneli zahtev za odlaganje izvršenja osporenih odluka MEŽS-a i RUE-a. Osnovni sud je usvojio, kao osnovan,

predlog tužilačke strane i odlučio da se izvršenje odluka MEŽS-a i RUE-a odloži dok Osnovni sud konačnom odlukom ne odluči po tužbi tužilačke strane. Podnosilac zahteva, kao i MEŽS i RUE, uložili su žalbu Apelacionom sudu. Apelacioni sud je odlučio da usvoji kao osnovane žalbe tuženih RUE, MEŽS i podnosioca zahteva "Kelkos Energy", te ukinuo rešenje Osnovnog suda i vratio predmet istom sudu na ponovno razmatranje i odlučivanje. Osnovni sud je ponovo odlučio da usvoji, kao osnovan, predlog tužilačke strane i odloži izvršenje odluka MEŽS-a i RUE-a dok Osnovni sud konačnom odlukom ne odluči po tužbi tužilačke strane. Podnosilac zahteva, MEŽS i RUE su ponovo uložili žalbu Apelacionom sudu. Apelacioni sud je ponovo odlučio da usvoji kao osnovane žalbe tuženih MEŽS i RUE i podnosioca zahteva, pri čemu je preinačio rešenje Osnovnog suda na taj način što je odbio predlog tužilačke strane kojim su tražili da se odloži izvršenje odluka tuženih MEŽS-a i RUE-a dok Osnovni sud konačnom odlukom ne odluči po tužbi tužilačke strane. Tužilačke strane su podnele Vrhovnom sudu zahtev za vanredno preispitivanje sudske odluke, dok je podnosilac zahteva dostavio odgovor na zahtev tužilačke strane. Vrhovni sud je odlučio da se usvaja kao osnovan zahtev tužilačke strane za vanredno preispitivanje sudske odluke podnet protiv rešenja Apelacionog suda i ukinuo rešenje Apelacionog suda ostavljajući na snazi rešenje Osnovnog suda, odnosno privremenu meru, obustavljajući sve aktivnosti podnosioca zahteva do meritornog rešavanja predmeta pred Osnovnim sudom.

105. Sud primećuje da je podnosilac zahteva pred redovnim sudovima izneo detaljne navode u vezi sa: (i) nedostatkom aktivne legitimacije tužilačke strane; (ii) proizvoljnom primenom zakona i proizvoljnom ocenom činjenica u vezi sa tumačenjem i primenom člana 22. ZUS-a na okolnosti njegovog slučaja; (iii) navod o povredi prava na obrazloženu odluku, posebno u postupku koji je sproveden pred Vrhovnim sudom; (iv) navod o povredi prava na zaštitu imovine; i (v) navod o uvođenju privremene mere od strane Suda protiv odluka redovnih sudova o odlaganju izvršenja odluka MEŽS-a i RUE-a.
106. Sud će u nastavku teksta ove presude oceniti navode o proizvoljnoj primeni člana 22. ZUS-a i o nedostatku aktivne legitimacije tužilačke strane u kontekstu prava na obrazloženu odluku koje je zagarantovano članom 31. Ustava u vezi sa članom 6 (1) EKLJP.
107. Prilikom ocene osnovanosti ovih navoda, Sud će takođe primeniti standarde sudske prakse ESLJP-a, u skladu sa kojom je Sud, na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom u skladu sa sudskim odlukama ESLJP-a.

Opšta načela u pogledu prava na obrazloženu odluku

108. Što se tiče prava na obrazloženu sudsku odluku zagarantovanog članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, Sud naglašava da on već ima konsolidovanu sudsku praksu po ovom pitanju. Ova praksa je izgrađena na osnovu sudske prakse ESLJP-a, uključujući, ali ne ograničavajući se na predmete *Hadjianastassiou protiv Grčke*, br. 12945/87, presuda od 16. decembra 1992. godine; *Van de Hurk protiv Holandije*, br. 18064/91, presuda od 19. aprila 1994. godine; *Hiro Balani protiv Španije*, br. 18064/91, presuda od 9. decembra 1994. godine; *Higgins i drugi protiv Francuske*, br. 20124/92, presuda od 19. februara 1998. godine; *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine; *Hirvisaari protiv Finske*, br. 49684/99, presuda od 27. septembra 2001. godine; *Suominen protiv Finske*, br. 37801/97, presuda od 1. jula 2003. godine; *Buzescu protiv Rumunije*, br. 61302/00, presuda od 24. maja 2005. godine; *Pronina protiv Ukrajine*, br. 63566/00, presuda od 18. jula 2006. godine, i *Tatishvili protiv Rusije*, br. 1509/02, presuda od 22. februara 2007. godine. Pored toga, osnovna načela u pogledu prava na obrazloženu sudsku odluku su izložena i u

slučajevima ovog Suda, uključujući, ali ne ograničavajući se na slučajeve KI22/16, podnosilac *Naser Husaj*, presuda od 9. juna 2017. godine; KI97/16, podnosilac *IKK Classic*, presuda od 9. januara 2018. godine; KI143/16, podnosilac *Muharrem Blaku i drugi*, rešenje o neprihvatljivosti od 13. juna 2018. godine; KI87/18, podnosilac zahteva *IF Skadiforsikring*, presuda od 27. februara 2019. godine, i KI24/17, podnosilac *Bedri Salihu*, presuda od 27. maja 2019. godine, KI35/18, podnosilac *Bayerische Versicherungsverband*, presuda od 11. decembra 2019. godine; KI75/21, podnosilac “*Abrazen LLC*”, “*Energy Development Group Kosova LLC*”, “*Alsi & Co. Kosovë LLC*” i “*Building Construction LLC*”, gore citiran, stav 69.

109. U principu, Sud naglašava da garancije sadržane u članu 31. Ustava i članu 6. EKLJP, obuhvataju i obavezu sudova da navedu dovoljna obrazloženja za svoje odluke (vidi predmet ESLJP-a *H. protiv Belgije*, presuda od 30. novembra 1987. godine, stav 53; vidi i slučaj Suda KI230/19, podnosilac *Albert Rakipi*, gore citiran, stav 139 i slučaj KI230/19, podnosilac *IF Skadiforsikring*, stav 44). Obrazložena odluka pokazuje strankama da je njihov predmet zaista razmotren i kao rezultat toga doprinosi većoj prihvatljivosti odluka (vidi predmet ESLJP-a *Magnin protiv Francuske*, br. 26219/08, odluka od 10. maja 2012. godine, stav 29).
110. Sud se poziva na svoju sudsku praksu u kojoj utvrđuje da obrazloženje odluke treba da navede odnos između nalaza merituma i odražavanja kada razmatra predložene dokaze, s jedne strane, i pravne zaključke suda, s druge strane. Presuda suda će povrediti ustavni princip zabrane proizvoljnosti u odlučivanju ako dato obrazloženje ne sadrži utvrđene činjenice, odgovarajuće zakonske odredbe i logičan odnos među njima (Ustavni sud, slučajevi: br. KI72/12, *Veton Berisha i Ilfete Haziri*, presuda od 17. decembra 2012. godine, stav 61; i br. KI135/14, *IKK Classic*, presuda od 9. februara 2016. godine, stav 58).
111. Sudska praksa takođe utvrđuje da je sud, iako ima određeno polje slobodne procene kada je reč o odabiru argumenata i dokaza, u obavezi da svoje postupke i odlučivanje opravda tako što će dati relevantne razloge (vidi predmete ESLJP-a *Suominen protiv Finske*, gore citiran, stav 36; *Carmel Saliba protiv Malte*, br. 24221/13, presuda od 24. aprila 2017. godine, stav 73; vidi, takođe, i slučaj Suda KI227/19, podnosilac *N.T. “Spahia Petrol”*, presuda od 20. decembra 2020. godine, stav 46). Pored toga, odluke moraju biti obrazložene na takav način da strankama omoguće da delotvorno iskoriste svako postojeće pravo na žalbu (vidi predmet ESLJP-a *Hirvisaari protiv Finske*, gore citiran, stav 30).
112. Sud takođe naglašava da zasnovano na njegovoj sudskoj praksi prilikom ocene načela koje se odnosi na pravilno sprovođenje pravde, odluke sudova moraju sadržavati obrazloženje na kojem se zasnivaju. Obim u kojem se primenjuje ova obaveza navođenja razloga može varirati u zavisnosti od prirode odluke i mora se odrediti u svetlu okolnosti konkretnog slučaja. Suštinski argumenti podnosilaca zahteva su ti na koje se mora odgovoriti, a navedeni razlozi moraju biti zasnovani na važećem zakonu (vidi, slično tome, predmete ESLJP-a *Garcia Ruiz protiv Španije*, gore citiran, stav 29; *Hiro Balani protiv Španije*, gore citiran, stav 27; i *Higgins i drugi protiv Francuske*, gore citiran, stav 42; vidi, takođe, i slučajeve Suda KI97/16, podnosilac *IKK Classic*, gore citiran, stav 48; i KI87/18, podnosilac *IF Skadeforsikring*, gore citiran, stav 48).
113. Iako ne traži da se detaljno odgovori na svaki prigovor koji predoči podnosilac zahteva, ta obaveza ipak podrazumeva da stranke u sudskom postupku mogu očekivati konkretan i izričit odgovor na one svoje navode koji su odlučujući za ishod sprovedenog postupka (vidi predmet *Moreira Ferreira protiv Portugalije*, br. 19867/12, presuda od 5. jula 2011. godine, stav 84 i sve reference koje su upotrebljene u tom predmetu; kao i

slučaj Suda KI230/19, podnosilac *Albert Rakipi*, presuda od 9. decembra 2020. godine, stav 137).

114. Sud sa apelacionom nadležnošću može, u načelu, odbiti žalbu prihvatajući razloge odluke koje je naveo niži sud, međutim čak i takva odluka mora sadržati dovoljno obrazloženje da pokaže da relevantni sud nije prihvatio postignute nalaze nižestepenog suda bez dovoljno razmatranja (vidi, između ostalog, predmet ESLJP-a *Tatishvili protiv Rusije*, gore citiran, stav 62; vidi, takođe, i slučaj Suda KI227/19, podnosilac *N.T. "Spahia Petrol"*, gore citiran, stav 47).
115. Prema tome, na osnovu sudske prakse ESLJP-a i Suda, sudovi su dužni da razmotre i pruže konkretan i jasan odgovor na (i) bitne navode i argumente stranke (vidi predmete ESLJP-a *Buzescu protiv Rumunije*, gore citiran, stav 67; i *Donadze protiv Gruzije*, br. 74644/01, presuda od 3. marta 2006. godine, stav 35); (ii) navode i argumente koji su odlučujući za ishod postupka (vidi predmete ESLJP-a *Ruiz Torija protiv Španije*, gore citiran, stav 30; i *Hiro Balani protiv Španije*, gore citiran, stav 28); ili (iii) navode koji se odnose na prava i slobode zagarantovane Ustavom i EKLJP (vidi predmet ESLJP-a *Wagner i J.M.W.L. protiv Luksemburga*, br. 76240/01, presuda od 28. juna 2007. godine, stav 96 i reference navedene u toj presudi; takođe, vidi i slučaj Suda KI227/19, podnosilac *N.T. "Spahia Petrol"*, gore citiran, stav 48).

Primena opštih načela na okolnosti konkretnog slučaja

116. Povodom navoda o proizvoljnoj primeni člana 22. ZUS-a i povredi prava na obrazloženu odluku, Sud podseća na zakonske uslove koji moraju biti ispunjeni za odlaganje izvršenja određenog akta do konačne sudske odluke prema članu 22. stav 2. ZUS-a, koji utvrđuje: *"Po zahtevu tužioca, organ čiji se akt izvršava, odnosno organ nadležan za izvršavanje, može da odloži izvršenje do konačnog sudskog rešenja ako rešenje nanese štetu tužiocu koji teško bi mogao da se renovira a odlaganje nije protivno javnom interesu, niti odlaganjem ne nanese veća nenaknadiiva šteta protivničkoj strani, odnosno zainteresovanom licu"*.
117. Sud primećuje da je prema relevantnim odredbama koje su prethodno navedene, da bi se odložilo izvršenje akta, neophodno ispuniti sledeće uslove:
- i) ako bi izvršenje nanelo štetu tužiocu koja bi se teško mogla nadoknaditi, a
 - ii) odlaganje nije protivno javnom interesu;
 - iii) niti bi se odlaganjem nanela veća šteta protivnoj stranci, odnosno zainteresovanom licu.
118. U nastavku teksta ove presude, Sud će suočiti navode koje je izneo podnosilac zahteva u postupku pred Vrhovnim sudom i odgovor poslednje pomenutog u odnosu na navode podnosioca zahteva.
119. S tim u vezi, Sud ponovo ukazuje na detaljan odgovor koji je podnosilac zahteva dostavio Vrhovnom sudu: (i) da je Apelacioni sud s pravom utvrdio da tužioci nisu ispunili kriterijume utvrđene u članu 22. stav 2. ZUS-a, kao kriterijume koji predstavljaju nepremostive uslove za usvajanje zahteva za odlaganje izvršenja; (ii) da tužioci nisu dostavili nijedan jedini zvanični dokument, naučno, stručno, nacionalno ili međunarodno istraživanje kojim bi se dokazalo da bi se izvršenjem odluka MEŽS-a i RUE-a naškodilo kvalitetu vode i pristupu vodi za piće i navodnjavanje; (iii) da kvalitet vode ostaje netaknut jer proces proizvodnje električne energije u hidroelektranama "runoff" koristi infrastrukturu (zahvat, brana, turbina) koja izoluje rečnu vodu od svakog kontakta sa drugim materijama koje bi mogle uticati na kvalitet vode; (iv) da je Kelkos Energy rekonstruisao kompletan sistem pijaće vode za grad Dečane i okolna sela kao deo

sporazuma sa opštinom Dečani iz 2015. godine i da kompanija "Hidrodrini" uspešno upravlja ovim sistemom od 2015. godine i snosi odgovornost za kvalitet vode i upravljanje njome; **(v)** da godišnji izveštaj o kvalitetu vode koji je sačinio "Hidrodrini" za 2017, 2018. i 2019. godine, pokazuje da je "Hidrodrini" najbolje rangiran po pitanju zadovoljstva potrošača pijaćom vodom; **(vi)** da vodovodni sistem u Dečanima ima poseban kanal za sakupljanje iz korita reke, koji se nalazi u blizini "KFOR-ovog mosta" i da se ova tačka nalazi niže reke gde se nalazi poslednja instalacija Kelkos Energy i samim tim potpun pristup vodi reke u Dečanima tokom cele godine; **(vii)** da generalno, rad hidroelektrana na reci u Dečanima ni na koji način ne utiče na količinu vode jer ista količina voda koja ulazi u sistem kroz cev izlazi napolje i ponovo se vraća u reku iza turbina; zadržavanje određene količine vode u sistemu je manje od jednog (1) sata; **(viii)** da tužioci dostavljaju dezorijentišuće fotografije koje pripadaju periodu kada su se hidroelektrane gradile (čija izgradnja je završena 2015. godine i od tada je izvršena obimna rehabilitacija koja je uspešno završena) i da postoji dobar razlog što tužioci propuštaju da pruže realne dokaze o trenutnom stanju okolne životne sredine, koja je sada već rehabilitovana; **(ix)** da je MEŽS tražio da se u kontekstu ekoloških dozvola dostavi dokumentacija u vidu fotografija koje služe za upoređivanje situacije tokom faze izgradnje (2013-2015) i statusa rehabilitacije 2020; **(x)** da odluke o vodnim dozvolama sadrže jasne odredbe, uključujući praćenje minimalnog vodostaja, na osnovu važećeg zakonskog i administrativnog okvira, koji navode precizne formule za izračunavanje minimalnog vodostaja u svakom periodu godine za svaki segment reke; **(xi)** da jedan uslov koji je predviđen u licenci predstavlja zaštita životne sredine, kao i svakogodišnja obaveza izveštavanja RUE-u o ekološkoj delatnosti [član 14. licenci za proizvodnju električne energije]; **(xii)** da se prema članu 22. stav 2. ZUS-a jasno zahteva da se dokaže – a ne samo pretpostavi – da odlaganje izvršenja odluka ne šteti javnom interesu.

120. Sud se takođe poziva i na obrazloženje Vrhovnog suda: "*Članom 22. stav 2. Zakona o upravnim sporovima je utvrđeno da na zahtev tužioca, organ čiji se akt izvršava, odnosno organ koji je nadležan za izvršenje, može odložiti izvršenje do donošenja konačne sudske odluke, ako bi izvršenje nanelo tužiocu štetu koja bi se teško mogla nadoknaditi, a odlaganje nije protivno javnom interesu, niti bi se odlaganjem nanela veća šteta protivnoj stranci, odnosno zainteresovanom licu. Članom 22. stav 6. navedenog zakona je utvrđeno da tužilac može tražiti i od suda odlaganje izvršenja upravnog akta do donošenja sudske odluke u skladu sa uslovima predviđenim u stavu 2. ovog člana. Inače, Apelacioni sud je u obrazloženju odluke istakao da tužioci/predlagači nisu naveli nijednu okolnost koja predstavlja preduslov za odlaganje osporene odluke, koja bi im, ukoliko bi bila izvršena, direktno prouzrokovala gubitak, osim što su pomenuli da bi im se izvršenjem ove odluke nanela nenadoknadviva šteta jer bi se istima narušila imovina na kojoj je izgrađena termoelektrana i samim tim smanjila količina vode kojom se snabdevaju njihove porodice. Nije bilo konkretnih dokaza o tome u kojoj bi se meri njima smanjilo snabdevanje vodom. Termoelektrana za proizvodnju energije je izgrađena za potrebe snabdevanja električnom energijom, tako da bi odlaganje izvršenja takve odluke u konkretnom slučaju moglo da nanese neposrednu nenadoknadvivu štetu zainteresovanoj strani (kompaniji) "Kelkos energy" d.o.o., jer je investicija za izgradnju termoelektrane velika, a ta šteta bi indirektno nanela nenadoknadvivu štetu podnosiocu zahteva. Takođe, tužioci-predlagači nisu predložili nijednu pouzdanu okolnost koja predstavlja drugi preduslov da odlaganje izvršenja ne bi bilo protivno interesima javnosti i da ne bi nanelo štetu protivnoj stranci, jer bi odlaganje izvršenja odluka tuženih bilo protiv javnog interesa, iz gore navedenih razloga, dok (kompanija) Kelkos Energy-poseduje sve odluke, dozvole, licence, kojima se obavezao da će se prilikom proizvodnje električne energije pridržavati uslova za zaštitu životne sredine i drugih uslova koje je utvrdilo Ministarstvo". Vrhovni sud ne može da prihvati kao pravilan takav stav drugostepenog suda. Nedostaju razlozi i odlučne činjenice, a iste nisu ni obrazložene u skladu sa dokazima u spisima predmeta. Shodno tome, u konkretnom slučaju, instancioni sud je*

morao da oceni da li su kumulativno ispunjeni svi uslovi za odlaganje izvršenja osporene odluke, u skladu sa zakonskim odredbama Zakona o upravnim sporovima, a po mišljenju ovog suda, isti to nije učinio. Po oceni ovog suda, obrazloženje Apelacionog suda je manjkavo u pogledu odlučnih činjenica, kao što je mogućnost nanošenja nenadoknadive štete, pošto odlaganje ne bi bilo protivno javnom interesu niti bi nanelo veću štetu protivnoj strani, odnosno zainteresovanoj strani. Prema tome, jasno proizilazi da obrazloženje pobijanog rešenja Apelacionog suda nema utemeljenje u smislu dokaza u spisima premeta, pa sve ovo navodi na zaključak da drugostepeni sud prilikom ocene predloga tužioca-predlagača nije u potpunosti ocenio činjenice i izvedene dokaze. Po mišljenju ovog suda, tužioci-predlagači su tužbom i dopisom od 02.02.2021. godine, predložili ubedljive dokaze kojima se utvrđuju činjenice da će se izvršenjem odluke naneti šteta građanima koji su na svojoj imovini i žive u toj sredini u kojoj je predviđen rad ovih hidroelektrana, u kom slučaju bi istima bila naneta nenadoknadviva šteta. Ovaj sud je takođe utvrdio da izvršenje odluka do donošenja konačne meritorne odluke ne bi bilo protivno javnom interesu i da odlaganje ne bi nanelo veći gubitak protivnoj strani, odnosno zainteresovanoj strani. Na ovaj način bi se ujedno ubuduće izbegle moguće posledice ukoliko bi se na kraju sudskog procesa utvrdilo da su osporene odluke tuženih bile u suprotnosti sa zakonom. S obzirom na sve napred navedeno, ovaj sud je odlučio da ukine pobijano rešenje Apelacionog suda u Prištini AA. UZh. br. 320/21 od 26.04.2021. godine i da ostavi na snazi rešenje Osnovnog suda u Prištini, Odeljenje za upravne sporove A-U. br. 2081/20 od 11.02.2020. godine, kojim je usvojen kao osnovan predlog predlagača-tužilaca F.S., Xh.K. i M.L. za odlaganje odluke tuženog do donošenja prvostepene presude po tužbi tužilaca”.

121. Što se tiče tumačenja i primene člana 22. ZUS-a, Sud ocenjuje da je Vrhovni sud uopšteno utvrdio da će hidroelektrane koje su podignute na imovini tužilaca naneti istima nenadoknadvivu štetu i da odlaganje izvršenja odluka MEŽS-a i RUE-a – do meritornog rešavanja predmeta od strane prvostepenog suda – nije protivno javnom interesu, niti bi se nanela nenadoknadviva šteta zainteresovanoj strani odnosno podnosiocu zahteva.
122. Za Sud je očigledno da se ovde radi o proizvoljnom tumačenju i primeni člana 22. ZUS-a u odnosu na okolnosti ovog slučaja zbog toga što: **(i)** Vrhovni sud nije odmerio ravnotežu između nenadoknadvive štete koja bi se mogla naneti tužilačkoj strani u odnosu na nenadoknadvivu štetu koja bi se mogla naneti podnosiocu zahteva, s obzirom na njegovo ulaganje u infrastrukturu hidroelektrana; **(ii)** zašto je odlaganje izvršenja odluka MEŽS-a i RUE-a u zaštiti javnog interesa, a nije u zaštiti javnog interesa ako bi se dozvolilo izvršenje odluka MEŽS-a i RUE-a s obzirom da hidroelektrane proizvode i pružaju obnovljivu električnu energiju za jedan deo građana u opštini Dečani; **(iii)** nedostaje obrazloženje sa objašnjenjem o tome zašto pravo tužilačke strane na zaštitu od nenadoknadvive štete nadjačava pravo podnosioca zahteva takođe na zaštitu od nenadoknadvive štete; i **(iv)** zašto interes tužilačke strane predstavlja i javni interes i zašto to isto ne važi i za podnosioca zahteva.
123. Pored toga, Sud ocenjuje da izuzev opisa relevantnih zakonskih odredbi o odlaganju izvršenja nekog akta kako je propisano u članu 22. ZUS-a, Vrhovni sud nije izložio nijedan dokaz ili argument u prilog ispunjenju zakonskih uslova za odlaganje izvršenja odluka MEŽS-a i RUE-a (vidi, *mutatis mutandis*, slučaj Suda KI75/21, podnosilac “Abrazen LLC”, “Energy Development Group Kosova LLC”, “Alsi & Co. Kosovo LLC” i “Building Construction LLC”, presuda od 19. januara 2022. godine, stav 86).
124. Sud primećuje da je podnosilac zahteva pribavio dozvole i licence od nadležnih organa Republike Kosovo i da se istom ne dozvoljava da obavlja svoju delatnost na osnovu dozvola i licenci koje je već dobio od nadležnih organa Republike Kosovo. Pored toga,

Sud ocenjuje da je podnosilac zahteva pod stalnim nadzorom od strane organa i inspektorata i MEŽS-a u pogledu poštovanja uslova iz ekoloških i građevinskih dozvola i njihovog ukidanja ukoliko ih podnosilac zahteva ne poštuje.

125. Pored toga, podnosilac zahteva je u postupku koji je sproveden pred Vrhovnim sudom takođe izneo i važne navode za svoj slučaj, kao na primer: **(i)** da tužilačka strana nije pružila nijedan jedini zvanični dokument, naučno, stručno, nacionalno ili međunarodno istraživanje kojim bi se dokazalo da bi izvršenje odluka MEŽS-a i RUE-a naškodilo kvalitetu vode i pristupu vodi za piće i navodnjavanje; **(ii)** da je podnosilac zahteva “Kelkos Energy” rekonstruisao kompletan sistem vode za piće za grad Dečane i okolna sela kao deo sporazuma sa opštinom Dečani iz 2015. godine i da “Hidrodrini” uspešno upravlja ovim sistemom od 2015. godine i snosi odgovornost za kvalitet vode i upravljanje njome; **(iii)** da je tužilačka strana podnela “dezorijentišuće dokaze-fotografije” koje pripadaju periodu kada su se hidroelektrane gradile u periodu 2013-2015 godine i da postoji dobar razlog što tužioci propuštaju da pruže realne dokaze o trenutnom stanju okolne životne sredine-sada kada je rehabilitovana 2020. godine; **(iv)** da je jedan uslov koji je predviđen u licenci i zaštita životne sredine kao i svakogodišnja obaveza izveštavanja RUE-u u vezi sa ekološkom aktivnošću [član 14. licenci za proizvodnju električne energije]; **(v)** da bi s obzirom na ograničene mogućnosti za nove kapacitete za proizvodnju električne energije na Kosovu, kao i investiciju od 60 miliona evra, ova odluka bila potpuno protivna javnom interesu.
126. Sa svega napred navedenog, Sud ocenjuje da Vrhovni sud nije dao nikakvo objašnjenje za centralne navode o slučaju podnosioca zahteva, kako se to zahteva procesnim garancijama iz člana 31. Ustava u vezi sa članom 6 (1) EKLJP, uključujući i preciziranje ispunjenosti kriterijuma utvrđenih članom 22. ZUS-a, osim što se na njih pozvao na uopšten način.
127. Tačnije, povodom navoda o nedostatku aktivne legitimacije tužilačke strane, Sud ponovo ukazuje na sledeći navod podnosioca zahteva: *“Po pravnoj logici koja proizilazi iz članova 10. i 18. Zakona o upravnim sporovima, fizička i pravna lica koja se pojavljuju kao tužioci u ličnom svojstvu u upravnom sporu, moraju dokazati povredu svojih neposrednih i/ili posrednih interesa. U tom duhu, zahtev za odlaganje izvršenja odluke, kada je podnet od strane fizičkog lica, mora biti potkrepljen konkretnim dokazima koji dokazuju da se njoj/njemu nanosi veća šteta koja bi se teško mogla nadoknaditi. U konkretnom slučaju, minimalni standard za tvrdnju da je fizičko lice oštećeno pobijenim odlukama je taj da pruži konkretne dokaze kako je on ili ona lično oštećen ili oštećena u pogledu kvaliteta ili kvantiteta vode za piće”*.
128. U tom smislu, Sud primećuje da je što se tiče aktivne legitimacije tužilačke strane, Apelacioni sud naveo da: *“[...] prvostepeni sud nije dao nikakvo obrazloženje i nije objasnio odnos koji tužilac ima sa tuženima radi pravilnog utvrđivanja aktivne legitimacije tužilačke strane i njegovog interesa [...] upućuje se prvostepeni sud da u ponovljenom postupku postupi po primedbama drugostepenog suda, tako da otkloni manjkavosti tužbe-predloga i pravilno oceni pitanje aktivne i pasivne legitimacije u odnosu između tužioca i tuženih; [...] da se potpunom i pravilnom ocenom utvrdi činjenica da li je interes tužioca direktno pogođen odlukama tuženih”*.
129. Sud primećuje da u vezi sa aktivnom legitimacijom tužilačke strane, stavovi 1. i 2. člana 10. ZUS-a, utvrđuju: (i) da fizička i pravna lica mogu pokrenuti upravni spor protiv konačnog upravnog akta u slučaju da im je povređeno neko pravo ili pravni interes; (ii) a da radi zaštite javnog interesa, upravni spor mogu pokrenuti organ uprave, ombudsman, udruženja i druge organizacije.

130. S tim u vezi, Sud ocenjuje da Vrhovni sud nije dao nikakvo obrazloženje u vezi sa procesnom legitimacijom tužilačke strane, odnosno da se jasno i pravilno definiše odnos između tužilačke strane i tužene strane. Zatim, uzimajući u obzir sadržaj stavova 1. i 2. člana 10. ZUS-a, Vrhovni sud nije objasnio kako je tužilačkoj strani kao fizičkim licima povređeno bilo koje pravo ili pravni interes i da su kao rezultat toga mogli da imaju aktivnu legitimaciju stranaka u postupku.
131. Sud takođe ocenjuje, posebno uzimajući u obzir navode tužilačke strane da štite i interese ostalih stanovnika opštine Dečani-što su zaista i suštinski-navodi o zaštiti javnog interesa koji prema gore navedenim zakonskim odredbama ZUS-a, mogu zaštititi samo organ uprave, ombudsman, udruženja i druge organizacije. Prema tome, i u ovom aspektu, Sud ocenjuje da Vrhovni sud nije dao nikakvo objašnjenje o tome kako tužilačka strana štiti javni interes i kako se isti mogu legitimisati kao takvi u skladu sa stavovima 1. i 2. člana 10. ZUS-a.
132. Drugim rečima, Vrhovni sud nije objasnio: (i) odnos između tužilačke strane i tužene strane; (ii) nije objasnio kako je tužilačkoj strani kao fizičkim licima povređeno neko pravo ili pravni interes; (iii) nije dao nikakvo objašnjenje o tome kako tužilačka strana štiti javni interes i da li se isti mogu legitimisati kao takvi u skladu sa stavovima 1. i 2. člana 10. ZUS-a.
133. Sud naglašava da zajedničko čitanje članova 10, 22. i 34. ZUS-a, precizira (i) lica koja imaju pravo da pokrenu upravni spor protiv određenog upravnog akta; (ii) da li bi izvršenje upravnog akta nanelo štetu tužiocu koju bi bilo teško nadoknaditi, a da odlaganje ne bi nanelo veliku štetu protivnoj strani; i (iii) da odbaci tužbu ako je jasno da se osporenim aktom ne pogađaju prava tužioca.
134. S obzirom na to da podnosilac zahteva nije primio konkretan odgovor na konkretne i suštinske navode uključujući i pitanje aktivne legitimacije tužilačke strane, Sud ocenjuje da presuda Vrhovnog suda ne pruža garancije sadržane u članu 31. Ustava i članu 6. EKLJP koje uključuju obavezu da sudovi daju dovoljno razloga za svoje odluke (vidi predmet ESLJP-a *H. protiv Belgije*, gore citiran, stav 53; vidi i slučajeve Suda *KI230/19*, podnosilac *Albert Rakipi*, gore citiran, stav 139 i *KI87/18*, podnosilac *IF Skadiforsikring*, gore citiran, stav 44).
135. Sud podseća da je ESLJP u svojoj konsolidovanoj sudskoj praksi utvrdio da sudovi sa apelacionom nadležnošću ne moraju da daju detaljno obrazloženje u slučajevima kada se slažu sa obrazloženjem koje su dali prvostepeni sudovi, uprkos tome što i isti moraju takođe biti dovoljno obrazloženi (vidi *Garcia Ruiz protiv Španije*, gore citiran, stav 31). Međutim, u okolnostima slučaja koji se razmatra, Sud primećuje da je Vrhovni sud ukinuo rešenje Apelacionog suda-što znači-da je Vrhovni sud bio u obavezi da pruži izričito i konkretno obrazloženje za sve centralne navode koje je izneo podnosilac zahteva i razradio Apelacioni sud. Sud ocenjuje da suštinski kriterijumi prava na obrazloženu odluku-na jedan ili drugi način-utvrđuju da je Vrhovni sud imao obavezu da odgovori na centralne navode podnosioca zahteva, a ne da ih mimoide u celosti ili da odgovori na neke od njih samo kratkim i uopštenim obrazloženjem (vidi, *mutatis mutandis*, predmet ESLJP-a *Lindner i Hammermayer protiv Rumunije*, br. 35671/97, presuda od 3. decembra 2002. godine, stav 33).
136. Sa svega napred navedenog, Sud ponovo naglašava da je Vrhovni sud ukinuo odluku Apelacionog suda i da u toj situaciji nije mogao da samo sažetim obrazloženjem odgovori na suštinska pitanja slučaja koji se nalazi pred njim. Sud ponavlja da je Vrhovni sud imao obavezu da odgovori na sva suštinska pitanja podnosioca zahteva, što se u okolnostima ovog konkretnog slučaja nije desilo (vidi, *mutatis mutandis*, predmete ESLJP-a *Ruiz Torija protiv Španije*, gore citiran, stav 30; *Hiro Balani protiv Španije*, gore citiran, stav

28 i takođe vidi sa suprotno *Petrović i drugi protiv Crne Gore*, br. 18116/15, presuda od 17. jula 2018. godine, stav 43).

137. Sud podseća da je Vrhovni sud u vezi sa zahtevom zainteresovane strane za odlaganje izvršenja odluka MEŽS-a i RUE-a, samo citirao i opisao relevantne odredbe ZUS-a koje se odnose na uslove za odlaganje izvršenja odluka MEŽS-a i RUE-a, navodeći da su tužioci pružili “pouz dane dokaze” koji potvrđuju činjenicu da bi im izvršenje odluka MEŽS-a i RUE-a do meritornog rešavanja predmeta, nanelo nepopravljivu štetu, niti da bi odlaganje nanelo neku štetu podnosiocu zahteva, ne pružajući nikakvo obrazloženje i ne razmatrajući “pouz dane dokaze” koji bi potvrdili zašto su ti zakonski uslovi bili ispunjeni u konkretnom slučaju (vidi predmet Suda *KI75/21*, podnosioci “*Abrazen LLC*”, “*Energy Development Group Kosova LLC*”, “*Alsi & Co. Kosovë LLC*” i “*Building Construction LLC*”, gore citiran, stav 88).
138. U tom smislu, Sud smatra da Vrhovni sud, izuzev opisa zakonskih odredbi i utvrđenja da su gore navedeni uslovi ispunjeni, nije objasnio: (i) koja je šteta koja se nanosi tužiocima izvršenjem osporenih odluka i zašto je ta šteta nepopravljiva; (ii) koji su to dokazi koji su ocenjeni i utvrđeno da odlaganje odluka MEŽS-a i RUE-a nije u suprotnosti sa javnim interesom; (iii) zašto se podnosiocu zahteva ne nanosi nikakva šteta iako je on tvrdio da mu se šteta nanosi i argumentovao taj navod dokazima; (iv) da odluka Vrhovnog suda uopšte ne sadrži obrazloženje u vezi sa centralnim navodima koje je izneo podnosilac zahteva; i (v) nedostatak aktivne legitimacije tužilačke strane (vidi predmet Suda *KI75/21*, podnosioci “*Abrazen LLC*”, “*Energy Development Group Kosova LLC*”, “*Alsi & Co. Kosovë LLC*” i “*Building Construction LLC*”, gore citiran, stav 89).
139. Sa napred navedenog, Sud ocenjuje da osporenom presudom Vrhovnog suda nisu u potpunosti i jasno ispitane (i) odlučne činjenice i zakonski uslovi u vezi sa dozvoljavanjem odlaganja izvršenja odluka MEŽS-a i RUE-a; i (ii) nije pružen konkretan odgovor na navod podnosioca zahteva koji se odnosi na nedostatak procesne legitimacije tužilačke strane. Oba ova aspekta odražavaju suštinske i odlučujuće navode podnosioca zahteva, i koji, na osnovu sudske prakse Suda i ESLJP-a, moraju obavezno ispitati i obrazložiti od strane sudova kako bi se ispoštovale procesne garancije utvrđene u članu 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP (vidi slučaj Suda *KI75/21*, podnosioci “*Abrazen LLC*”, “*Energy Development Group Kosova LLC*”, “*Alsi & Co. Kosovë LLC*” i “*Building Construction LLC*”, gore citiran, stav 90).
140. Sud ponovo naglašava da procesna pravičnost zahteva da se na suštinske navode koje su iznele stranke pred redovnim sudovima mora adekvatno odgovoriti-posebno ako se tiču odlučujućih navoda koji se u konkretnom slučaju odnose na (i) odlučujuće činjenice i zakonske uslove u vezi sa dozvoljavanjem odlaganja izvršenja odluka MEŽS-a i RUE-a; kao i (ii) nepružanje konkretnog odgovora na odlučujući navod o nedostatku procesne legitimacije tužilačke strane (vidi slučaj Suda *KI75/21*, podnosioci “*Abrazen LLC*”, “*Energy Development Group Kosova LLC*”, “*Alsi & Co. Kosovë LLC*” i “*Building Construction LLC*”, gore citiran, stav 91).
141. Sagledano u celini, Sud ocenjuje da Vrhovni sud nije uspostavio pravičnu ravnotežu između parničnih stranaka u ovom postupku zbog toga što nije odgovorio ni na jedan od suštinskih navoda i argumenata podnosioca zahteva čime bi se obezbedilo valjano sprovođenje pravde (vidi, *mutatis mutandis*, predmet ESLJP-a *Magomedov i drugi protiv Rusije*, br. 33636/09, 34493/09 35940/09 37441/09 38237/09 28480/13 28506/13, presuda od 28. marta 2017. godine, stavovi 94-95).
142. Sa svega napred navedenog, Sud utvrđuje da presuda Vrhovnog suda u pogledu odlaganja izvršenja odluka MEŽS-a i RUE-a, zbog nepostojanja obrazložene odluke, ne ispunjava kriterijume pravičnog suđenja zagaranovanog članom 31. Ustava u vezi sa

članom 6 (1) EKLJP. Sud takođe naglašava da rešenje [AA. br. 320/21] Apelacionog suda od 26. aprila 2021. godine, ostaje na snazi do donošenja odluke od strane Vrhovnog suda na način određen u izreci ove presude.

143. Sud takođe naglašava da neće ceniti navode podnosioca zahteva o zaštiti imovine zbog toga što je ovaj navod po stanovištu Suda preuranjen jer se u konkretnoj situaciji pred sudom na razmatranju nalaze prethodni postupci (vidi, mutatis mutandis, slučaj Suda KI75/21, podnosioci “*Abrazen LLC*”, “*Energy Development Group Kosova LLC*”, “*Alsi & Co. Kosovë LLC*” i “*Building Construction LLC*”, gore citiran, stav 95).

Zahtev za uvođenje privremene mere

144. Sud se poziva na član 116.2 [Pravni efekat odluka] Ustava i član 27. [Privremene mere] Zakona, kojima je utvrđeno:

Član 116. [Pravni efekat odluka]

“[...]”

2. Dok god je procedura u postupku pred Ustavnim sudom, sud može privremeno prekinuti primenu spornog postupka ili zakona, dok god se ne donese sudska odluka, ukoliko smatra da je primena takvih spornih zakona može uzrokovati nepopravljivu štetu.

[...]”

Član 27. [Privremene mere]

1. Ustavni sud po službenoj dužnosti ili na zahtev stranke može doneti odluku o primeni privremenim merama u odnosu na neko pitanje koje je predmet postupka, ukoliko su te mere neophodne za otklanjanje rizika ili nepopravljive štete, ili je preuzimanje ovakvih privremenih mera u javnom interesu.

2. Trajanje privremenih mera treba biti opravdano i proporcionalno”.

145. Sud se takođe poziva i na pravilo 57 (5) [Donošenje odluke o privremenim merama] Poslovnika, kojim je precizirano: “(5) *Ukoliko strana koja zahteva privremene mere, nije predočila neophodno da to pokaže, Sud odbija zahtev za privremenu meru*”.
146. Sud je već odlučio o meritumu zahteva i utvrdio povredu člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, pa je samim tim uvođenje privremene mere nepotrebno.
147. Iz tih razloga se zahtev za privremenu meru mora odbiti.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članovima 21 (4), 113 (1) i (7) i 116 (2) Ustava, članovima 20, 27. i 47. Zakona i pravilima 57 (5) i 59 (1) Poslovnika, na sednici održanoj dana 29. septembra 2022. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev prihvatljivim;
- II. DA UTVRDI da je došlo do povrede člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo i člana 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima;
- III. DA PROGLASI ništavom presudu [ARJ. UZVP. br. 74/21] Vrhovnog suda od 28. jula 2021. godine;
- IV. DA VRATI presudu [ARJ. UZVP. br. 74/21] Vrhovnog suda od 28. jula 2021. godine na ponovno razmatranje u skladu sa presudom ovog Suda;
- V. DA UTVRDI da rešenje [AA. br. 320/21] Apelacionog suda od 26. aprila 2021. godine, ostaje na snazi do donošenja odluke od strane Vrhovnog suda u skladu sa tačkom IV izreke ove presude;
- VI. DA ODBIJE zahtev za uvođenje privremene mere;
- VII. DA NALOŽI Vrhovnom sudu da u skladu sa pravilom 66 (5) Poslovnika, do 31. januara 2023. godine, obavesti Sud o merama koje su preduzete radi izvršenja ove presude;
- VIII. DA OSTANE posvećen ovom pitanju u skladu sa ovim nalogom;
- IX. DA DOSTAVI ovu presudu stranama i, u skladu sa članom 20.4 Zakona, objavi istu u Službenom listu;
- X. Ova presuda stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Safet Hoxha

Predsednica Ustavnog suda

Besa Caka-Nimani